

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto IX - Št. 54

Ljubljana, sreda, 3. marca 1948

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 2.—

PROGLAS CENTRALNEGA ODBORA ANTIFAŠISTIČNE FRONTE ŽENA JUGOSLAVIJE

8. marec — mednarodni dan žena

Beograd, 2. marca. Za osmi marec, mednarodni dan žena, je izdal Centralni odbor AFŽ Jugoslavije tale proglas:

Zene Jugoslavije!

Letos slavimo 8. marec — mednarodni ženski dan — v času, ko v polnem poletu izpolnjujemo naloge prvega petletnega plana. Slavimo ga v času, ko je naša država krepko stopila na pot graditve socializma.

Proslava 8. marca bo v naši državi potekala v ugotavljanju velikih rezultatov, ki so jih dosegli naši narodi, pretekla bo v sprejemanju novih obveznosti pri planski graditvi države, v povečanju skrbi za vzgojo in izobraževanje otrok, v boju za kulturni dvig in prosveto žena, za vsestransko udeležbo v družbenem, političnem in gospodarskem življenju.

Leta junjskega narodnoosvobodilnega boja in aktivna udeležba žena v njem so za jugoslovanske žene pomenila prekinitev za vedno s časom brezpravnosti in zatiranja, pomenila so za jugoslovanske žene uresničitev popolne enakopravnosti, zajamčene v vseh zakonih, ki so bili v osvobodjeni državi sprejeti. Ženam Jugoslavije je odprto široko področje za delo — omogočena je vsestranska udeležba v družbenem, političnem in gospodarskem življenju države.

Danes v času planske graditve se je vsa naša država spremenila v ogromno gradbišče, na katerem milijonske množice naših narodov grade svojo bodočnost. Velikostni rezultati in uspehi, doseženi že v prvem letu petletnega plana, pričajo o velikanski ustvarjalni sili množic. Govore o prebujeni moči ljudstva, ki je prepričano, da vse, kar dela, dela za zgraditev boljše in lepšega življenja vsemu našemu delovnemu ljudstvu.

Za prvo plansko leto je dalo naši državi veliko število novih modernih tovarn, električnih central, delavnic, zgradili smo v nesluteno kratkem času dve mladinski progi, nove ceste, mostove, zgradili smo velikansko število stanovanjskih poslopj, odprli veliko število šol in drugih kulturnih ustanov, z eno besedo — naša država koraka sigurno in naglo naprej.

Naša podjetja so izpolnila svoj proizvodni plan, veliko število podjetij je pa plan tudi preselego.

Navdušenje in delovni polet sta zajela vse naše ljudstvo. Število udarnikov, novatorjev, racionalizatorjev, ki so nosilci delovnega poleta, večje produktivnosti dela in znižanja stroškov v proizvodnji — je vsak dan večje.

Zene so že močno vključene in se vsak dan vključujejo v vse panoge gospodarstva, pridobivajo potrebno kvalifikacijo in se množično udeležujejo vseh akcij Ljudske fronte.

V vseh tovarnah in delovnih kolek-

tivih je zajelo tekmovanje kot sistem dela tudi žene. Iz vrst delavk — žen je prišlo veliko število udarnic. Imena žen — udarnic so znana po vsej naši državi. Kmečke žene bodo prispevale k izpolnitvi planskih nalog na vasi. One so aktivne borke za izvedbo vseh državnih ukrepov na vasi. Pospešujejo svoja gospodinjstva, skušajo doseči, da bo pridelek na njihovih poljih čim večji, vsak dan vedno bolj preskrbujejo s kmetijskimi proizvodi naše mestno delovno prebivalstvo.

Zene vedno bolj vstopajo v kmečke zadruge in postajajo zavedne zadrugarice. V različnih zadrugah se žene odlikujejo s svojim delom in mnoge so brigadirke. Na naših poljih srečujemo prve žene traktoristke.

Vsi doseženi uspehi napolnjujejo vse naše narode z veseljem in ponosom, ker smo državljani take države, kakršna je nova Titova Jugoslavija. Nas, žene Jugoslavije, ti uspehi še bolj veselje, ker so žene skupaj z vsem ljudstvom združene v Ljudski fronti in pri vseh delih aktivno sodelovale.

Zene Jugoslavije globoko občutijo in se zavedajo, da je bilo vse to mogoče doseči samo v državi, kjer je ljudstvo vzelo oblast v svoje roke, kjer so enkrat za vedno vrgli z ljudskih hrbtov petokolonaše, izrodke, izdajalce, ki so zaradi svoje sebičnosti trgovali s koristimi narodov in neodvisnostjo države.

Drugo leto petletke zahteva od vseh naših narodov, od vseh množičnih organizacij še širšo mobilizacijo sil, več naporov za izvršitev planskih nalog.

Zato bodo žene Jugoslavije po svoji organizaciji Antifašistične fronte žena sprejele tega dne nove konkretne obveznosti pri različnih delih.

Predvsem bodo žene matere povečale skrb za vzgojo zdravega naraščaja. Z otvoritvijo vrste zdravstvenih in drugih dejnih ustanov in našo večjo skrbjo bodo storili vse, da bodo za državo vzgojili zdrave rodove. Povečano delo pri razširjanju pismenosti in sistematično prosveto in politično delo z ženami bosta zagotovila, da bodo žene boljše in pravilneje vzgajale svoje otroke v duhu pridobitve narodnoosvobodilnega boja, v ljubezni do nove Jugoslavije.

Zene, dajmo v tem letu naši industriji nove delovne sile! Delavke v podjetjih, vsak dan dvigajte proizvodnost dela in zboljšajte kakovost, nizaite proizvodne stroške, obvladajte novo znanje, kvalifikacijo in postanite mojstri svojega dela!

Naj bo ta dan nova vzpodbuda za naše delavke, da se bo iz njihovih vrst dvignilo še večje število udarnic, novatorjev in racionalizatorjev.

Zene bodo storile vse, da bodo v akciji Ljudske fronte pritegnile novo doslej nepritegajeno delovno silo. Kmečke žene bodo prevzele nove

obveznosti za pospeševanje novega gospodarstva, zasejale in razširile bodo nove setvene površine. Z uporabo novih modernih metod pri obdelovanju zemlje bodo dosegle, da bodo njihova polja dala večji pridelek.

S tem, da se bodo včlanile v zadruge in postale zavedne, aktivne zadrugarke, se bodo kmečke žene naglo dvignile v aktivne graditelje socializma. V akcijah za gradnjo zadrugh domov, ki bodo kulturna, gospodarska in politična središča na vasi, bodo kmečke žene mnogo prispevale. Prepričane, da brez industrializacije in elektrifikacije naše države ni mogoč napredek naše vasi, bodo po zadrugah oskrbovale naše delavce s povečanimi količinami kmetijskih proizvodov.

Zavedajoč se, da pomeni vsak nov uspeh, vsaka izpolnjena naloga v petletnem planu velikanski napredek naše države, da pomeni utrditev njene neodvisnosti in varnosti, da pomeni velik prispevek k utrditvi demokratične fronte na svetu, bodo žene Jugoslavije storile vse, da bo izpolnjen plan njihova osnovna naloga.

Proslava tega dne po vsem svetu bo letos v znamenju borbenega pregleda in široke mobilizacije žen vsega sveta v boju proti osvovrženim vojnim hujskačem, na čelu katerih stoje ameriški imperialisti.

Zrtev in trpljenje, ki so jih prenašale ženske in otroci v zadnji vojni, utrjujejo in opozarjajo žene, da morajo se bolj in močneje združiti svoje vrste v boju proti tistim, ki hočejo ogroziti tako zaželjeni mir na svetu.

Zato bomo 8. marec skupno z ženami vsega sveta proslavili v znamenju boja proti vojnim hujskačem, proti tistim, ki danes javno nesramno ščitijo nacistične zločince, proti tistim, ki nam ne priznavajo pravice do reparacij in do našega zlatega premoženja, ki smo ga med vojno spravili pri njih. Povzdignili bomo svoj glas proti tistim, ki danes ogrožajo in ovirajo svobodni demokratični razvoj narodov.

Združene demokratične in miro-ljubne sile na svetu s Sovjetsko zvezo na čelu so sposobne preprečiti načrte imperialistov in njihove namene, da bi znova izzvali vojni požar.

Naj živi 8. marec, dan solidarnosti vseh žena sveta v boju za ohranitev miru!

Naj živi Mednarodna demokratična ženska zveza!

Naj živi demokratična fronta miru na svetu s Sovjetsko zvezo na čelu!

Naj žive jugoslovanski narodi z organizatorjem vseh naših zmag, maršalom Titom na čelu!

Vse sile za izvedbo petletnega plana!

Centralni odbor
Antifašistične fronte žena Jugoslavije.

SITUACIJA V ČESKOSLOVAŠKI

ZGODOVINSKA ZMAGA ČESKOSLOVAŠKEGA LJUDSTVA

Proglas Predsedstva KP Českoslovaške

Praga, 2. marca. (Tanjug). Predsedstvo KP Českoslovaške je poslalo razglas vsem delovnim ljudem v mestu in na vasi, vsem vsem članom Partije v partijskem aktivu.

Pričena stvar našega ljudstva je zmaga. Združene sile reakcije, ki so skušale z zaroto napraviti razkol v Ljudski fronti ter povzročiti v državi bratomorno vojno, da bi prevzele oblast v svoje roke, so doživele resen poraz.

Poskus reakcije je strla enodušnost ljudstva, ki ni le pregnala izdajalca, temveč je dosegla tudi sestavo nove vlade Ljudske fronte s Klementom Gottwaldom na čelu. Ljudstvo je zagotovilo pot mirnega demokratičnega razvoja države. Danes mora biti jasno ne le domači, temveč tudi mednarodni reakciji, da Českoslovaška ne pozna več poti nazaj, marveč pot napreda.

ČESKOSLOVAŠKO LJUDSTVO JE ENOTNO Z VLADO GOTTWALDA

Ministri nove vlade razložili tujim novinarjem zadnje dogodke v Pragi

Praga, 2. marca. (Tanjug). Ministri nove českoslovaške vlade so razložili tujim novinarjem dogodke, ki so se v zadnjem času odigrali na Českoslovaškem. Informacijski minister Kopecký je predvsem izrazil obžalovanje zaradi neresničnega in zlonamernega poročanja tiska zapadnih držav o dogodkih na Českoslovaškem, poudarjajoč, da so vsi ti dogodki samo izraz ljudske volje.

Minister Petr je dejal, da je nova vlada sestavljena iz predstavnikov vseh strank in da so novi člani vlade predstavniki širokih ljudskih slo-

predka, pot k sreči ljudstva, k socializmu.

Predsedstvo KP poudarja v razglasu, da si je ljudstvo priborilo zgodovinsko zmago, ker je bilo enotno in udano republiko. Predsedstvo KP čestita ljudstvu k velikim zmagam ter poziva hkrati vse delavce, kmete in obrtnike ter inteligenco, naj se še bolj strnejo v Ljudski fronti, naj očitno svoje družbene organizacije podliha saboterjev in povečajo svojo budnost.

Predsedstvo KP izjavlja, da je ljudstvo lahko v zadnjem času prečeno pomembno vlogo Komunistične partije, ki varuje interese ljudske demokracije, in izraža prepričanje, da bo velika večina ljudstva potem, ko je spoznala pravo politiko Komunistične partije, izkazala svoje popolno zaupanje Partiji na bližnjih parlamentarnih volitvah.

Industrijski minister Fierlinger je izjavil, da bi se socialna demokracija izneverila svojem socialističnemu programu, če bi se upirala enotnosti ljudskih množic in ne bi podpirala vlade, ki je združila okrog sebe večino ljudstva. Prav tako je poudaril,

da se akcijski odbori naslanjajo na ljudsko voljo.

Odgovarjajoč na postavljeno vprašanje, sta ministri Petr in Plojhar izjavila, da ju je bivše vodstvo Ljudske stranke izključilo, vendar sta to izključitev imela samo za dokaz, da hodita po dobri poti.

Prav tako je minister Plojhar poudaril, da so izvajali poslanci narodnosocialistične in ljudske stranke zakulisno politiko in da so sklep o odstupu ministrov sprejeli v ozkem krogu, predsednika Ljudske stranke so pa obvestili šele, ko je bilo vse gotovo.

Na koncu je minister Kopecký poudaril, da je ljudstvo enotno z vlado Klementa Gottwalda.

Zborovanje KP v Brnu

Praga, 2. marca. (Tanjug). Pravosodni minister in generalni tajnik Osrednjega akcijskega odbora Narodne fronte dr. Aleksej Čepička je izjavil na zborovanju Komunistične partije v Brnu, da so vsi akcijski odbori raznih organizacij podrejeni izključno akcijskemu odboru Ljudske fronte.

Minister Čepička je poudaril, da je treba v narodnosocialistični, ljudski in slovaški demokratiški stranki izvesti temeljito čiščenje. Sklenjeno je, da se ne sme noben prejšnji organ ali funkcionar teh strank javno udeleževati, dokler ne bo proučeno njegovo delovanje in dokler mu akcijski odbor Ljudske fronte ne bo dal dovoljenja za politično in javno delovanje. Minister dr. Čepička je dejal, da se bo takoj pričela revizija procesov proti kolaboracionistom, ki so bili pod prejšnjim pravosodnim ministrom odstavljeni.

Nadalje je naloga tega resorja, ukinitve zastarelih in neuporabnih zakonov, ki jih je treba zamenjati z novimi zakoni, ki bodo v skladu s potrebami življenja.

IZ DANASNJE STEVILKE:

Proglas CO AFŽ Jugoslavije ob 8. marcu — mednarodnem dnevu žena
Pred volitvami v okrajne ljudske odbore. — Koroška. — Trst
Tolminski okraj odločno izvaja petletni plan za dvig živinoreje
Zunanja politika. — Umetnost in resnica
Poročila iz naših krajev. — Fizkultura

Naše ljudstvo izraža maršalu Titu v številnih brzojavkah zadovoljstvo ob novih odredbah o preskrbi prebivalstva

Beograd, 2. marca. Številne brzojavke, ki jih vsak dan prejema predsednik zvezne vlade maršal Tito, dokazujejo, s kako velikim zadovoljstvom je ljudstvo države sprejelo nove odredbe o preskrbi prebivalstva. V teh brzojavkah se delovno ljudstvo iz vseh naših ljudskih republik, podjetij, tovarn in vasi zavezuje, da bo še z večjim delom v proizvodnji omogočilo popolno izvajanje novega načina preskrbe.

Zadružniki kmečke delovne zadruge »Vojvodina« iz vasi Starčeva v pančevačkem srezu pozdravljajo v svoji brzojavki maršala Tita in odločbe zvezne vlade o novem načinu preskrbe. »Na tej naši skupščini — pišejo v brzojavki — smo sklenili in se zavezali, da bomo naš plan proizvodnje izpolnili v celoti in da bomo splošno in jesensko setev pravočasno opravili.

Vsi naši zadružniki in mladina so sklenili, da pozovejo vse kmečke delovne zadruge v pančevačkem srezu na tekmovanje. Tekmovali bomo v tem, katera zadruga bo bolj obdelala svojo zemljo, da bi pridelala čimveč zasejanih kultur. Naša zadruga se zavezuje, da bo povečala pridelek zasejanih kultur za 20 odst. v primeri z lanskim pridelkom.

Oblikujemo Vam in vsemu našemu ljudstvu, da se bomo borili za boljše delo v vseh panogah poljedelstva. Prav tako se zavezuje, da bomo imeli med sezonskimi deli zadruga posvetovanja, kjer

si bomo izmenjali izkušnje in odpravljali napake in pomanjkljivosti v našem delu. Tako bomo izboljšali in izpopolnili delovno organizacijo, da bo napak in pomanjkljivosti čim manj.

Gradbeni delavci iz Pančeva pozdravljajo v svoji brzojavki maršalu Titu nove uredbe o preskrbi in v svoji brzojavki poudarjajo, da se bodo od sedaj dalje mogli oskrbovati z vsem, kar naši delavci izhudejajo v tovarnah in kar naša vasa neobhodno potrebuje.

Predstavniki ljudstva ohridskega sreza pa pišejo: »Pozdravljamo našo vlado s tovarišem Titom na čelu in se ji zahvaljujemo za delo za izgradnjo socializma. Oblikujemo, da bomo vestno izvajali nove uredbe, ker so pogoj za pravilno preskrbo prebivalstva. Z novimi uredbami — pravijo ob koncu brzojavke — se bo še bolj okrepla zveza delovnega ljudstva mesta in vasi.

S konferenco, na kateri so izvedeli za nove uredbe o preskrbi, so prebivalci Bača poslali brzojavko, v kateri pozdravljajo zvezno vlado in se ji zahvaljujejo za skrb za čim boljše življenje naših narodov.

BRZOJAVKA PLENUMA VSESLOVANSKEGA KOMITEJA V PRAGI MARŠALU TITU

Beograd, 2. marca. (Tanjug). Predsednik zvezne vlade maršal Josip Broz Tito je sprejel za zasedanja plenuma Vseslovenskega komiteja v Pragi tole brzojavko: »Predstavniki slovenskih narodov, ki so se sestali v Pragi na plenumu Vseslovenskega komiteja, pošiljajo vam, slavnemu voditelju herojskih narodov Jugoslavije, svoje prisrčne pozdrave.

V težkih dneh borbe slovenskih narodov proti fašističnim okupatorjem so bili narodi Jugoslavije, ki so se borili pod va-

šim modrim vodstvom, vzgled samopozrtvovalnosti in heroizma. Mnogo so doprinesli k velikemu delu osvoboditve slovenskih narodov in vseh svobodoljubnih narodov sveta.

Danes, v dneh mirne izgradnje, kakor tudi v dneh vojne, je nova Jugoslavija v prvih vrstah borbe za resničen demokratičen mir in za uvedbo nove pravilne družbene ureditve. Naj živi Federativna ljudska republika Jugoslavija! Naj živi naš slavn maršal Josip Broz-Tito!

Izmenjava ratifikacijskih listin pogodbe med FLRJ in LR Rumunijo

Beograd, 2. marca. (Tanjug). Minister za zunanje zadeve in opolnomočeni poslanik LR Rumunije Teodor Rudenko sta v nedeljo v prostorih Ministrstva za zunanje zadeve izmenjala ratifikacijske listine pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči, ki je bila podpisana v Bukarešti 19. decembra 1947.

Po izmenjavi ratifikacijskih listin je govoril zunanji minister Stanoje Simić in med drugim dejal:

Ta pogodba je uzakonitev želja naših narodov, da bi med bojem za resnično neodvisnost, miren razvoj in trajen mir na svetu korakali skupaj po poti ustvarjanja resnične demokracije. Napori rumunskega ljudstva za gospodarsko stabilizacijo in zgraditev, uživajo in bodo uživali nedeljene simpatije ter podporo vseh naših narodov, o čemer nam priča tudi ta pogodba.

Teodor Rudenko, rumunski veleposlanik, je govoril o pomenu pogodbe, dejal: Rumunskemu ljudstvu je po vztrajnem boju ljudskih množic uspelo odstraniti zadnjo oporo domače reakcije in tuje imperializma — monarhijo in proglasiti

v svoji državi ljudsko republiko, s čimer je postalo gospodar svoje usode.

Rumunska ljudska republika se vključuje odločno in dokončno v fronto miru in ljudske demokracije ter je pripravljena braniti svoj mir, svobodo in narodno neodvisnost.

Rumunska vladna delegacija se je vrnila iz Varšave

Bukarešta, 2. marca. (Tanjug). Si-noči ob 18.30 se je vrnila iz Varšave delegacija rumunske vlade z dr. Petru Grozo na čelu, ki je podpisala kulturno konvencijo med Rumunsko ljudsko republiko in republiko Poljsko. Na železniški postaji so delegacijo sprejeli člani rumunske vlade, člani diplomatskega zbora, mnogi kulturni in javni delavci, predstavniki vojske in sindikalnih organizacij ter več tisoč meščanov.

Za svobodo Grčije

Velik poplah zaradi uspešnega napada na Almiros v tesalski ravnini

Atene, 2. marca. (Tanjug) Radijska postaja Svobodne Grčije poroča v današnji oddaji, da je demokratična armada v zadnjih dneh izvršila vrsto napadov na garnizije in središča monarhifašistične vojske v Tesaliji.

Najhujši je bil napad na garnizijo mesta Almiros in na vas Efksinopolis. Napad je bil ponoči med 24. in 25. februarjem. Čeprav so mesto Almiros in vas Efksinopolis branili bataljon »nacionalne garde«, orožniška četa, 70 pripadnikov monarhifašistične obrambe z 8 tanki, je moral sovražnik zapustiti svoje položaje ter se umakniti v močno utrjene položaje v središču mesta. Demokratični armadi se je pridružilo 156 moških in 86 žensk. Enote demokratične armade so se po izvedeni akciji neovirano umaknile v svoja oporišča. Monarhifašisti so pustili na bojišču veliko število mrtvih in ranjenih. Ujetih je bilo 9 izdajalcev in teroristov. Zaplenjene so velike količine orožja in vojaškega materiala.

Napad demokratične armade na mesto Almiros je povzročil veliko zmedo in poplah med monarhifašisti, toliko bolj, ker leži mesto Almiros v tesalski ravnini, blizu morja ter je precej oddaljeno od oporišč demokratične armade.

Poziv AFŽ Jugoslavije Mednarodni demokratični federaciji žena

Centralni odbor Antifašistične fronte žena Jugoslavije je poslal Mednarodni demokratični federaciji žena spričo razsodbe v procesu proti nacističnim generalom v Nürnbergu sledeče pismo:

»Svobodoljubni narodi sveta, zlasti narodi, ki so v minuli vojni aktivno sodelovali v protihitlerjevski koaliciji, so doživeli te dni še eno krivico in razočaranje. Z nürnberško razsodbo v procesu proti nacističnim vojaškim komandantom v balkanskih deželah je bila storjena velika krivica bivšim zaveznikom v vojni, zlasti narodom Jugoslavije, ki so zelo mnogo prispevali za končno zmago nad hitlerizmom.

Sramotna razsodba, ki pomeni zaščito zakrknjenih in s krvjo od pete do glave obrizanih nacističnih generalov, ki so izrekli sodnik Wenerstrooma v imenu ameriškega vojaškega sodišča, je vzbudila v slehernem poštemem človeku strašen, upravičen gnev. Ta razsodba je znova pokazala pred vsem svetom pravo obličje ameriških imperialistov, teh, ki si zdaj na vse kriplje prizadevajo rešiti in obnoviti nacizem v Nemčiji, da bi nekega dne znova ogrozili svobodo in mir na svetu.

Naši narodi, zlasti žene Jugoslavije, ki so toliko pretrpele in dale v vojni toliko žrtv ter aktivno sodelovale v borbi proti fašizmu, so spričo te razsodbe silno ogrožene. Zavedajo se, da govore iz ust sodnika Wenerstrooma ameriški imperialisti, da govore vsi ti isti, ki so vzredili in vzgojili fašizem v Nemčiji in ki bi ga radi zdaj znova pripravili za nova osvajanja. To so tisti, ki obkrojujejo polom hitlerjevske Nemčije, tisti, ki so jim potrebnj feldmaršali List, Weichs in ostali nacistični zločinci zato, ker so »dobri strokovnjaki«, ki bi jim prišli prav kot instruktorji za množično pobijanje nedolžnega ljudstva, kakor ga pobijajo njihovi imperialistični pokrovitelji zdaj v Grčiji, Indiji, Vietnamu itd.

»Ustrelitev je edini način, s katerim se lahko vojska zavaruje pred udarci v hrbet — »Talec je dovoljeno streljati, a nemški vojski so bili žrtve sovražnika, ki ga niso mogli pripraviti do odkrite borbe.

Te v zaščito fašističnih zločincev izgovorne besede pomenijo žalitev za vse nas. S tem, da je zagovarjal in opravičeval nacistične, ki so ropali, požigali in morili po naši deželi, je sodnik Wenerstroom oblatil milijone vojnih žrtv, oskrnil je na tisoče grobov naših sinov, bratov, mater in otrok.

Naše narode, ki so na njihovi zemlji feldmaršali List, Weichs in drugi storili množične zločine, prešnja gnev ob misli, da so zdaj, po tako strašnem prelivanju krvi, kakršnega še ne pomni zgodovina, na svetu ljudje, ki si drznejo zagovarjati take zločince.

Po Wenerstroomovi logiki so bili nemški vojski »nedolžne žrtve«, a krivi so narodi, ki so zgrabili za orožje, da bi se borili za svojo neodvisnost. Po tej logiki so narodi Jugoslavije krivi, da so se sredi hitlerjevske evropske trdnjave borili in zadrževali nacistične divizije, krivi so, da so postavili vojsko, ki so jo priznali zavezniki kot edino oboroženo silo, ki se bori v Jugoslaviji proti okupatorjem.

Ta sramotna razsodba je hkrati opomin, nauk in opozorilo vsem narodom sveta na velikansko nevarnost, ki jim jo pripravila in prinaša ameriški imperializem.

Obračamo se na Mednarodno demokratično federacijo žen, zlasti na ameriške žene, naj povzdignejo svoj glas proti tistim, ki zagovarjajo nacistične zločince, proti tistim, ki hočejo zdaj znova zaslužiti narode, da bi pripravili svetu, našim otrokom novo klavnico.

Pišemo vam v imenu žen Kragujevca, ki so jim nacisti na Listovo povelje samo v enem dnevu ustrelili 7000 otrok, bratov in močv.

Pišemo vam v imenu mater mesta Kragujevca, ki so jim nacisti 20. oktobra 1941 odniali otroke-dijake 5. in 6. razreda gimnazije iz šolskih klopi na poljano in jih pokosili z mitraljezi.

Pišemo vam v imenu Ljepke Minić iz Loznice, ki so jo fašisti ustrelili na Banjici s štiriletno hčerko Vero in šestmesečnim sinčkom Veroljubom.

Pišemo vam v imenu Nadežde Jančević iz Atenice, ki so jo odniali nacisti na morišče takoj po porodu, ne da

bi nesrečni materi dovolili, da bi vsaj objela svojega novorojenčka.

Pišemo vam v imenu deset tisočev ljudi — žrtve, ki so jih nacistični zločinci med okupacijo vsak dan streljali v Jajincih.

Pišemo vam v imenu žen Birča v Vzhodni Bosni, kjer je Listova soldateska kar tekmovala v odkrivanju metod, kako bi pokončala žimprej in šmveč nedolžnih ljudi. Ti zločinci so požgali cele kraje v naši deželi, zakopavali so žive ljudi v lame, sežigali ženske, otroke in starce. To je bil dobro pripravljen in premišljen načrt množičnega uničevanja našega ljudstva. Omenjeni primeri so samo neznaten del nacističnih zločinov. Cele knjige argumentov govore o zverinstvih, ki so jih storili ti zločinci v naši deželi.

Me ne moremo biti mirne in brez skrbi za življenje svojih otrok dokler so na svetu ljudje, ki zdaj zagovarjajo zakrknjene zločince, ki so povzročili našim narodom toliko gora.

Me ne moremo biti mirne in brez skrbi, da se lepšega dne ne bodo znova povrnili List, Weichs in ostali nacisti, ki jih zdaj niso kaznovali, marveč oprostili in celo postavili na visoke položaje.

V imenu mater in otrok, ki so jim fašisti pobili roditelje, po pravici zahtevamo, da se upošteva sklep moskovske konference o izročitvi in kaznovanju vojnih zločincev.

V imenu žrtve Banjice, Jajincev, Kraljeva in Kragujevca zahtevamo revizijo nürnberškega procesa, zahtevamo, da se prebere in upošteva dokazno gradivo, ki ga ima v rokah naša Komisija za raziskovanje vojnih zločinov. Zahtevamo, da doleti v imenu pravice nacistične kazni, kakršno so zaslužili.

Žene Jugoslavije predlagajo in prošjo Federacijo, da po svojih nacionalnih sekcijah sezna žene svega sveta s to sramotno razsodbo nad nacističnimi zločinci in menimo, da mora Mednarodna demokratična federacija žen tudi sama obsojiti tako ravnanje ameriškega sodišča.

Centralni odbor Antifašistične fronte žena Jugoslavije.

Celovski ordinariat zaman poizkuša razbijati enotnost koroških Slovencev

Po nacističnem vzorcu je škof Köstner prepovedal širjenje slovenskih mohorjevih knjig

Celjska Mohorjeva družba je poslala koroškim Slovencev redni knjižni dar za leto 1948. Knjige je poslala poverjenikom preko Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Med poverjeniki Mohorjeve družbe na Slovenskem Koroškem pa je tudi mnogo slovenskih duhovnikov, ki so vsa desetletja do nastopa nacizma zbirali naračnike in razdeljevali knjige, ki jih je Mohorjeva družba redno pošiljala na Koroško.

Škofjski ordinariat v Celovcu pa je izdal na vse župne urade na Slovenskem Koroškem okrožnico, v kateri je odredil, da duhovniki kot poverjeniki ne morejo razdeljevati knjig med ljudstvo. Ta odredba vsebuje obenem prepoved pobiranja članarine in nabiranja novih udov Mohorjeve družbe.

Spričo te prepovedi celovskega škofa je ponovno potrjeno že nešteto izraženo sovražno stališče do koroških Slovencev in njihovega osvobodilnega gibanja.

Že v senžermenski Avstriji je celovško škofijstvo podprlo germanizacijo Slovencev z nastavitvijo nemških in rajhovskih duhovnikov na nešteti slovenskih farah.

Med vojno je celovški ordinariat izdal naredbu dne 26. maja 1941, številka 82, objavljeno v cerkvenem Službenem listu za krško škofijo od 29. maja 1941 št. 12, s katero je bila slovensčina popolnoma odpravljena v cerkvi ter je odredil, da so se morale vršiti prigide, verouk, cerkveno petje, molitve in cerkvene objave samo v nemškem jeziku.

Takrat je ordinariat določil celo termin z začetkom septembra 1941, do katerega morajo župniki naučiti slovenske farane nemških molitev in nemškega petja v cerkvi. Dne 29. maja 1941. leta pa je celovško škofijstvo izdalo k omenjenemu odloku še nadaljnje navodilo, v katerem opozarja župnike, da se morajo posebno otroci in ostala mladina temeljito naučiti nemškega jezika, ker je znanje nemščine pri mladini brezpogojno potrebno. Ordinariat je nato v svoji odredbi št. 96, objavljen v cerkvenem Službenem listu za krško škofijo od 10. junija 1941 št. 15 določil, da morajo v bodoče na pokopališčih na nagrobnih spomenikih biti napisani samo v nemščini.

Pa tudi po zlomu nacifašizma dokazujejo številni primeri zapostavljanja slovenskih cerkvenih in kulturnih zahtev s strani celovskega ordinariata, da škofijstvo še vedno podpira germanizacijo koroških Slovencev na cerkvenem polju, kjerkoli je more. Samo nekaj primerov iz zadnje dobe: Na popolnoma slovenski župniji v Borljah in St. Pavlu v Ziljski dolini je ordinariat za župnike namestil nemška duhovnika-rajhovec, ki sta odpravila slovensčino na cerkvenem polju, v St. Juriju ob Vinogradih in Podklostru — prva je popolnoma slovenska, druga pa dvojezična fara — sta še vedno nameščena nemška duhovnika-rajhovec, ki sta tam službovala za časa nacifašizma in odpravila slovensčino iz cerkve; nadalje je ordinariat na Otoku ob Vrbskem jezeru in v Čačah v Ziljski dolini namestil nemška župnika, ki sta odpravila slovensčino v cerkvi, odklonil je tudi ponovno zahtevo prebivalstva na Otoku, da bi vsaj ena nedeljska pridiga v cerkvi bila v slovensčini. Nadalje je ordinariat na slovenski fari Vovbre pri Velikovcu leta 1947. odredil, da se slovensčina popolnoma odpravi iz cerkve. V dec. 1947. je celovško škofijstvo vzlic ponovnemu protestu slovenskega prebivalstva na slovenski fari Smarjeta pri Velikovcu uvedlo na zahtevo enega samega prebivalca, ki je nemške narodnosti, nemško pridigo.

Ta zadnji primer pa istočasno dokazuje najtesnejšo povezanost celovskega škofijstva z vsjo imperialistično in nacistično reakcijo na Koroškem, ki se je nekaj časa trudi razbiti v borbi zrastle enotnost vsega slovenskega ljudstva na Koroškem. Prelatu Podgorcu, belogardističnim emigrantom in njihovim prijateljem, ki so si pod zaščito Angleža Sharpa prizadevali ustvariti med koroškimi Slovenci postojanko za protislovensko in protijugoslovansko delovanje, njihov načrt ni uspel. Tudi ta zadnja podpora tem imperialističnim agentom od strani celovskega škofa, s prepovedjo razširjanja slovenskih knjig ne bo pomagala že vnaprej na smrt obsojenim protislovenskim akcijam. To najbolj dokazuje dejstvo, da je za letošnjimi mohorjevimi knjigami na Koroškem močno povpraševanje in so bile knjige v nekaj dneh razprodane. —er.

Angloameriška VU je odgovorna za teroristična in ustrahovalna dejanja civilne policije v Trstu

Trst, 2. marca. (Tanjug.) Na protestno pismo, ki so ga v zvezi z dogodki v Nabrežini dne 25. t. m. poslale demokratične organizacije angloameriški vojaški upravi v roke polkovniku Gardnerju, je Zveza Enotnih sindikatov prejela obvestilo, naj tajnik Zveze, tovariš Bukovec Ivan, še hoče s kom govoriti, odide do majorja Kittsona Harrisona v Nabrežino. Zveza Enotnih sindikatov je na ta telefonski odgovor vojaške uprave poslala pismo polkovniku Gardnerju, kjer z ozirom na to, da polkovnik Gardner neče sprejeti delegacije demokratičnih organizacij, ugotavlja:

1. Da smatra to postopanje kot poizkus, da bi se vojaška uprava izognila odgovornosti za teroristična in ustrahovalna dejanja, ki jih je izvajala policija, ki je pod njeno neposredno oblastjo;

2. da je to postopanje v odkritem nasprotju s najosnovnejšimi demokratičnimi pravicami, ki jamčijo predstavnistvom

ljudstva pravico pritožbe pri organih vlade;

3. ker se smatramo za delegate svobodnega ljudstva, imamo pravico, da izrazimo užaljenost ljudstva nad barbarskim sistemom, ki ga izvaja Civilna policija.

Zaradi tega vztraja Zveza Enotnih sindikatov skupno z vsemi večimi demokratičnimi organizacijami na tem, da častnik, ki mu je pismo namenjeno, sprejme omenjeno delegacijo.

Delegacija iz Nabrežine je hotela predložiti generalu Gaitherju, generalnemu ravnatelju za civilne zadeve resolucijo, v kateri se ljudstvo nabrežinskega okraja pritožuje zaradi policijskega terorja, ki je vedno neznosnejši, da ljudje nimajo miru pred policijo niti podnevi niti ponoči. Delegacija so pošiljali iz enega urada v drugega ter ji končno sporočili, da je gospod Gaither ne bo sprejel ter naj svoje pritožbe odda majorju v Nabrežini.

blizno tisoč novih naročnikov za mladinske časopise in podarila 106.976 lir za stroje mladinske tiskarne. Mladina Trsta se pripravlja za fizikturni zlet 1. maja.

Protest zaradi aretacij v Nabrežini

Partizani in aktivisti iz Sv. Ivana, Sv. Alojzija, Podlonjerja, Kjadina, Rocola in Montebella so zbrani na plenarni seji ostro protestirali proti kolonialnemu postopanju civilne policije, ki je aretirala dva hrabra tovariša iz Nabrežine, Savca Ada in predsednika ZPP Nabrežine Kanteta Ivana. Skupno zahtevajo, da izpusti civilna policija ta dva tovariša in da vojaška uprava preneha z zatiralo politiko napram demokratičnemu ljudstvu. Partizani, odločni borci za svobodo, še enkrat ponavljajo, da bodo branili z vsemi svojimi silami svoje demokratične pravice, ki so si jih priborili v narodnoosvobodilni borbi.

AKCIJA ZA POMOČ GRŠKIM RODOLJUBOM

Jesenice, 2. marca. Literarni večer slovenskih književnikov na Jesenicah, ki je bil 29. februarja v okviru akcije za pomoč grškemu ljudstvu, je dal 1023 din za namen akcije. Zveza borcev v Blejski Dobravi je za pomoč grškemu ljudstvu zbrala 1500 din. V mestnem kinematografu na Jesenicah so bile 29. februarja tri predstave, katerih dobiček je namenjen pomoči grškemu ljudstvu.

dikalnih podružnic prejel prispevke v skupni vsoti 46.769 din.

Kranj, 2. marca. Delavci in nameščenci tovarne »Iskra« v Kranju so se udeležili v nedeljo 29. februarja protovoljnega dela za pomoč grškemu ljudstvu. Čisti dohodek dela znaša 102.000 din. Mladinski aktiv tovarne pa je v istem dnevu zbral še 1500 din protovoljnih prispevkov.

V soboto 28. februarja so imeli v Kranju slovenski književniki literarni večer v korist akcije pomoči grškemu ljudstvu. Nastopili so tudi glasbeniki iz Tržiča, posebno pa še mladi harmonikarji.

Celje, 2. marca.

Odbor za pomoč grškemu ljudstvu v Celju je od 25. februarja 1948 iz 25 sin-

Konferenca Zveze prosvetnih delavcev Hrvatske v Zagrebu

Zagreb, 2. marca. V Zagrebu je bila druga konferenca prosvetnih delavcev Hrvatske, kateri je poleg 160 delegatov prisostvoval tudi predsednik vlade LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić, minister prosvete LRH dr. Ivo Babić, delegat Centralne uprave Zveze prosvetnih delavcev Jugoslavije Ante Miletić, delegati pokrajinskih odborov LR Srbije in Slovenije ter predstavniki množičnih organizacij in oblasti.

Član pokrajinskega odbora Zveze prosvetnih delavcev Drago Pazman je govoril o delu, uspehih in napakah Pokrajinskega odbora Hrvatske ter o splošnem položaju in delu prosvetnih delavcev. Zatem je sledila živahna diskusija, kjer so delegati posebno poudarili potrebo po političnem in strokovnem razvoju prosvetnih delavcev, da bo njihovo bodoče delo uspešnejše in popolnejše.

Zatem je govoril predsednik vlade LRH dr. Vladimir Bakarić. V obširnem govoru je poudaril potrebo po prosvetnih kadrih ter njihovo strokovno izobrazbo. Poudaril je tudi slabe učne uspehe na nekaterih šolah, ki se morajo izboljšati. Glavna naloga je, da pravilno vzgojijo mladino, ki bo nadaljevala njihovo delo.

Letna skupščina novinarjev LR Hrvatske

Zagreb, 2. marca. V Klubu novinarjev in književnikov v Zagrebu je bila v nedeljo 3. glavna letna skupščina novinarjev LR Hrvatske. Skupščino je začel podpredsednik Društva novinarjev Hrvatske Jakša Bužančić, nato pa je v imenu zveze Zdrženja novinarjev Jugoslavije pozdravil delegate Zdravko Pečar. Nato je poročal Branko Škrinjcar, sekretar Društva novinarjev Hrvatske.

V imenu dosedanjega upravnega odbora društva je poročal Vladimir Majer. Svoje številne naloge bo društvo lahko sedaj mnogo lažje izpolnjevalo, ker je bil v sodelovanju z društvom književnikov Hrvatske ustanovljen Klub novinarjev in književnikov, ki mora postati žarišče družbenega in kulturno-prosvetnega dela hrvatskih novinarjev.

Izvoljen je bil upravni odbor Društva novinarjev, ki ga sestavljajo predsednik Martin Furman, sekretar Zivko Vnuk in blaginjak Antun Horvat. Izvolili so tudi člana nadzornega odbora in častnega sodišča.

S skupščine so poslali pozdravne brozjavke maršalu Titu, predsedniku vlade LR Hrvatske dr. Vladimirju Bakariću in zvezi novinarskega združenja FLRJ.

SKRB LJUDSKE OBLASTI ZA OTROKE

Beograd, 2. marca. Po podatkih komiteja za socialno skrbstvo pri vladi FLRJ je bilo v naši državi ob pričetku tega leta 2.905 ustanov za socialno-vzgojno in socialno-zdravstveno zaščito otrok s 320.650 zavarovanci. Ob pričetku tega leta je obratovalo na področju vseh ljudskih republik 1.683 šolskih kuhinj, v katerih se je hranilo 139.819 vaških šolskih otrok. V mnogih krajih je bila šolska kuhinja pogost za obiskovanje šola.

PRED VOLITVAMI V OKRAJNE LJUDSKE ODBORE

V tolminskem okraju se pripravljajo na volitve

Tolmin, 2. marca. V nedeljo 29. februarja je bila v Tolminu konferenca zastopnikov KLO in množičnih organizacij tolminskega okraja. Razpravljali so o nalogah ob volitvah v okrajni ljudski odbor, med katerimi so najvažnejše popularizacija in izvajanje uredb o vezanih cenah in o novem sistemu prekrbovanja, graditev zadružnih domov ter razvijanje lokalnega gospodarstva. Konferenca se je udeležilo okrog 300 delegatov, izmed katerih so mnogi posegli v živahno diskusijo.

Kampanja za volitve se je že pričela; kandidatske liste so v glavnem že postavljene in po vaseh se vršijo predvolivni sestanki. Mnogo pažnje naj se posveti ustanavljanju lokalnih gospodarskih podelij, ker v tej smeri še zdaleka niso izrpane vse možnosti. Za vzgled naj bo

V predvolivni kampanji v mozirskem okraju sklepajo o razširjanju zadružništva

Mozirje, 2. marca. Pretekli teden so se po vseh krajih mozirskega okraja vršili množični predvolivni sestanki, katerih namen je bil, da se ljudje podrobno seznanijo z novimi uredbami o preskrbi prebivalstva ter se istočasno tudi pripravijo na predstojete volitve v OLO in izberejo kandidate za okrajno skupščino.

Povsod so naletele nove uredbe zvezne vlade, posebno pa uredba o vezanih cenah, na ugoden odmev. Kmetje in delavci so živo sodelovali v diskusijah ter odobrvali vse ukrepe ljudske oblasti za izboljšanje življenjskega standarda delovnega človeka. Tisti kmetje, ki so do sedaj še dvomili v skrb ljudske oblasti za delovnega kmeta so se končno le prepričali, da jim naša ljudska oblast nudi toliko, kolikor sami skupnosti dajejo. Prav posebno naše delovno ljudstvo odobrava to, da se odslej ne bo mogel noben zdrav in za delo sposoben človek še nadalje odtegovati delu za zgraditev države in socializma ter živeti na račun skupnosti. Minul je čas, ko so se nekateri smejali delovnemu človeku in njegovemu požrtvovalnemu delu za dvig produkcije v industriji in kmetijstvu.

Ob razpravljanju o zadružnih so ljudje jasneje spoznali kolikšne koristi bodo

vas Srpenica, kjer so odkrili važno pridobivanje krede.

V gradnji zadružnih domov prednjači vas Zatočina, kjer so delo nadaljevali kljub zapadnemu snezu. Na konferenci so sklenili, da bodo vsi, ki letos zadružnih domov ne bodo gradili, pomagale pri delu drugim vasetem, katere bodo pomoč vrnilo drugo leto. Sklenili so tudi, da se bodo vse organizacije zavzele za izvedbo petletnega plana tolminskega okraja pri dvigu kmetijstva in dvigu živinoreje. Pri kontrahiranju kmetijskih pridelkov naj sodelujejo vsi aktivisti. Aktivisti si bodo prizadevali, da se bo čim več doslej še neizrabljene delovne sile vključilo v proizvodnjo.

Organizacije so se obvezale, da bodo dostojno proslavile spominske dneve v prihodnjih mesecih: 1. maja bo v Kobardu parada dela, v juniju pa bo v Boveu planinski dan.

njihove bodoče zadruge ter zadružni domovi. Zato so se za ustanovitev zadruge odločili še v krajih, kjer do sedaj pod vplivom raznih vaških mogotcev o njej ali zadružnem domu niso hoteli niti slišati. Volivci KLO Gorica ob Dreti so na svojem zboru izrazili pripravljenost za ustanovitev lastne zadruge, katere sedaj še nimajo in so navezani na oddaljenejšo sosedno kraje. Tudi v Gorenju je zamisel gradnje zadružnega doma pritegnila marsikoga, ki je še stal ob strani. Material je pridno zbirajo, z gradnjo pa bodo pričeli, čim bo vreme dopuščalo. Tako v Šaleški kot v Zg. savinjski dolini naši delovni ljudje z zaupanjem gledajo v bodočnost.

Sestanki so bili povsod razen v Mozirju, kjer ljudje niso bili dovolj obveščeni, zelo dobro obiskani. Nekateri so prišli iz dve ure oddaljenih naselij. Ljudje so z navdušenim prijetjem sprejemali kandidate, ki so jih predlagali odbori OF ter izbrali res najboljše. S tem so dali polno priznanje in zaupanje OF ter njenemu programu. Kandidati sami pa so porok, da bo OLO v novem sestavu res pravi organ ljudske oblasti, ki bo uspešno izvajal vse naloge, ki stoje pred nami. Ljudje pa bodo s polnoštevilno udeležitvijo pri volitvah ponovno potrdili svojo pripadnost OF ter novi Jugoslaviji.

Zasedanje predstavnikov mladinskih organizacij balkanskih držav

Beograd, 2. marca. V Beogradu se je večer pričelo zasedanje predstavnikov mladinskih organizacij balkanskih držav. Zasedanja so se udeležili predstavniki mladine demokratične Grčije Marika Akriditis in Kostos Kristoforides, za LR Bolgarijo Georgi Jovkov, za republiko Madžarsko Peter Vinter, za STO Angel Blažina, za Ljudsko republiko Rumunijo Petre Lupu in Melanija Nagolescu in za LR Albanijo Klimi Nisa, Kočo Nova in Dreštri Papodimitriju. Ljudsko mladino Jugoslavije zastopajo člani centralnega sveta Vlado Sestan in Nijaz Dizdarevič. Sestanek je otvoril Milijan Neoričić, predsednik Centralnega sveta Ljudske

mladine Jugoslavije. Na dnevnem redu zasedanja so tale vprašanja: Posredovanje in izmenjava izkušenj z mladinskih delovnih akcij, drugi kongres mladine balkanskih držav, proračun izvršnega komiteja za 1948. leto in proračun II. kongresa balkanskih držav, vprašanje izmenjave raznih delegacij, kulturnih skupin in delovnih brigad mladinskih organizacij balkanskih držav v l. 1948.

Na večeršnjem zasedanju je član sekretariata CS LMJh Batrič Jovanović imel referat o izkušnjah z mladinske proge Samac—Sarajevo.

Zasedanje se nadaljuje.

Tolminski okraj odločno izvaja petletni plan za dvig živinoreje

Številni planinski pašniki in travniki pod planinami na Tolminskem so pogoj za živinorejo v teh krajih. Zemlje je v ozkih dolinah in strmih brogovih tako malo, da je prav za prav živinoreja edina kmetijska panoga, ki ima bodočnost in možnost razvoja.

Na Tolminskem so v tem pogledu zelo zaostali. V preteklih 60 letih se živinoreja in mlekarstvo nista skoraj nič izboljšala. Način vzreje živine, predelava mleka itd. je ostal vedno isti. To je predvsem »zasluga« Avstrije in nato fašističnih okupatorjev. Posebno slednji niso imeli nobenega interesa, da gospodarsko dvignje okupirane kraje in so že iz političnih razlogov zavirali in onemogočili razvoj živinoreje na Tolminskem. V njihovem interesu je bilo, da zaslužni kraji ostanejo gospodarsko nerazviti in podrejeni »matici«. Takoj po priključitvi je tolminski okraj izdal ukrepe, navodila, po katerih se bo izvajal petletni plan, ki bo do temelja izpremenil in izboljšal živinorejo in mlekarstvo na Tolminskem. Naloga je, da za 16% dvignejo stanje živine glede na predvojno in s tem v zvezi zboljšajo način predelovanja mlečnih izdelkov.

Važna naloga je izboljšanje in melioracija planinskih pašnikov in travnikov, izgraditev novih hlevov na planinah, ker bodo le na ta način lahko prerediti 16% več živine. V ta namen je okraj dobil precej visoke kredite, ki so bili porazdeljeni med krajevne odbore, ki imajo svoje planine. Čeprav so odbori dobili denar šele po priključitvi, torej pozno v jeseni, je bilo veliko narejenega še pred prvimi snegom. Vse vasi so skupno očistile preko 400 ha planin, zgradile 22 km gorskih cest itd. Posekali so grmičevje in znošili s pašnikov kamenje, ki se je raslo in nabralo v desetletjih, ko za pašnike ni nihče skrbel. V dveh letih se bo trava na teh posekah že toliko zarasla, da bodo lahko prepasali na teh planinah tudi po nekaj sto glav živine več. Vasi, ki so se resno oprijele melioracije planin, so že pred zimo posale v planine vaščane, ki so razvozili gnoj po travnikih. Pastirji pa bodo skrbeli, da bodo vsi odpadki razmetani po travnikih tudi preko poletja.

KLO Serpenica, ki je gospodarsko skoraj najbolj podjetna vas v okraju Tolmin, je z dobljenim kreditom že v jeseni očistila 7 in pol hektarov pašnikov na planini Božca pod Stolom. Nadalje so že lanske leto popravili hlev, 8 km ceste, 300 m poti za živino, izkopali so novo napajališče, veliko 25 x 50 m, itd. Pripravili so tudi dva in appenico za žganje apna, ki ga bodo rabili pri letošnjih gradnjah. Letos bodo postavili nov velik hlev za 70 glav živine in mlekarico. Sprencičani bodo na meliorirani planini Božca lahko pasali od maja do oktobra preko 220 glav živine in 200 do 500 glav drobnice. Pred vojno je ista planina preživljala le 150 do 160 glav živine in nekaj drobnice.

Med temi so očistili že 12 ha pašnikov okoli vasi, kjer se bo živina lahko pasla zgodaj spomladi in v pozni jeseni. Na zadnjem sestanku živinorejske zadruge so se vsi člani obvezali, da bodo letos za vsako glavo živine, ki se bo pasla na planini, tri ure prostovoljno pomagali pri melioracijskih delih. Take obveznosti je sprejelo tudi več drugih vasi v okraju.

Na Tolminskem gledajo, da je tudi pastir strokovnjak, mojster svojega poklica. Imeli so že nekaj tečajev za planšarje in pastirje. V petletnem planu pa je celo določeno, da mora vsak pastir na Tolminskem dovršiti tečaj. Sicer imajo na okraju težave, ker nekateri vasi ne razumejo in ne razumejo, zakaj so potrebni tako učeni pastirji in le nerade pošljejo koga na tečaj. Če bi razumeli vsi KLO-ji korist, ki bi jih imela vsa od dobrega pastirja, bi se to ne dogajalo.

V tečaju obdelajo tečajniki poleg drugega naslednja važna poglavja ži-

vinoreje: 1. Prva pomoč bolni ali ranjeni živali. To je važno, ker se živina na planini večkrat rani pa tudi oboli, zdravnik-veterinar pa je tisoč metrov nižje v dolini. 2. Čuvanje planine. K temu spada med drugim tudi melioracija planine, ki jo lahko opravi pastir, če je o tem poučen (na primer dnevno razmetavanje odpadkov živine, ki se pase) in 3. predelava mleka. To je važna stvar saj se je izkazalo, da je nepravilna predelava mleka v planinah ena od ovir, da iz Tolminskega ni tako kvalitetnega blaga, kakor bi lahko bilo.

Vzporedno s tem okraj že danes skrbi za selekcijo živine, saj mora po postavitvi v planu dvigniti donos mleka od 4 na 7-10 litrov pri kravi. Povprečje pa je trenutno še celo nižje.

Ena od važnih nalog, ki bodo močno podprle dvig živinoreje v tem okraju, je zamisel centralizacije planin. Na prvi pogled je to neizvedljiva naloga, saj ne moreš združiti pašnikov. Načrt pa je razumen in razprši dvome.

Pod visokimi gorami je v tolminskih planinah precej planin, ki leže v različnih višinah in gravitirajo na eno od nižje ležečih. Tako na primer gravitirajo na nižjo planino Idrska planina, Livska planina in Svino planina pod Matajurjem. Take planine so pod Krmom (Drežnica, Zaprikraj pl. itd.), Migovcem in drugod. Te planine bodo povezali med seboj, z žičnicami. Z vseh planin bodo enkrat ali dvakrat na dan vozili mleko na planino, kjer bo mlekar in veliki hlevi. Izdelki bodo pridobili na kvalitetni, ker je veliko lažje predelovati večje količine mleka kakor pa manjše. Predvsem pa je važno to, da bodo kmetije redili več živine. Prej, ko so mleko še od matega števila krav komaj spravili v dolino, niso imeli interesa dvigati stanje živine.

Nemški rut, Tolminske Ravne, Jeršek na Livku in še druge vasi poznajo kot edino transportno sredstvo — koč. Leta in leta so, odtrgane od sveta, živitarile pod gorami. Plan o dvigu živinoreje bo vključil v delo tudi te vasi, ki imajo vse pogoje za živinorejo. Tudi tu bo imela važno vlogo žičnica, ki bo omogočila, da bodo iz visokih vasi dnevno pošiljali mleko prav v dolino, kjer ga bo prevzemalo okrajno podjetje »Mlekosir«. Vasi bodo imele več interesa za vzrejo živine. Doslej so namreč redili le toliko glav, da je bilo dovolj mleka za dom.

Pri dvigu mlekarstva bo padla velika naloga na okrajno podjetje »Mlekosir«, ki bo na koncu petletke predelovalo dnevno okoli 30.000 litrov mleka. Pred kratkim je bil postavljen parni kotel, v katerem lahko predelajo 10.000 litrov mleka na dan. Poslopje mlekarne bodo povečali, da bo lahko predelovalo mleko iz vsega okraja.

Zbiranje in predelava tolikšne količine mleka bo težka naloga, je pa važna, ker bodo le na ta način izdelani kvalitetni mlečni izdelki, kot čajno maslo in ementalški sir. Trenutno ovirajo zbiranje mleka špekulanti, ki preplačujejo mlečne izdelke, ki jih dobe pri kmetu. Se večje težave predstavlja to, da ima skoraj vsaka vas svojo preprosto mlekarico (kot pred 50 leti), v katero oddajajo vaščani mleko in dobe nato sir, maslo in sirotko. Ta način predelovanja mleka je zakoreninjen in se ga vasi oklepajo, čeprav ni napreden in koristen, ker izdelki še z daleka niso tako kvalitetni, kakor bi lahko bili glede na zelo dobre sestavine tolminskega mleka. Nekateri vasi so sicer pripravljene, da prekinejo s takim načinom predelovanja mleka, druge pa se s tem ne strinjajo, češ da potem ne bodo imeli sirotke, ki je važna hrana za svinje. Podjetje »Mlekosir« ima namen, da bi sirotko vračalo. S prepričevanjem, še bolj pa z izdelovanjem kvalitetnih mlečnih izdelkov, ki bodo konkurirali onim slabšim, bo pritegnil s časoma tudi vasi, ki se danes še obotavljajo.

Važno obvestilo

vsem združnim organizacijam

Na podlagi sklepa plenuma Glavne zadruge zveze FLRJ v Beogradu z dne 23. 12. 1947 o razpustu Gavne zadruge zveze FLRJ in glavnih združnih zvez posameznih ljudskih republik, oziroma Inicijativnega združnega odbora za Slovenijo v Ljubljani kot vršilca poslov Glavne zadruge zveze LRS, ter v zvezi s formiranjem Komiteta za združništvo obveščamo vse zadruge organizacije o naslednjem:

1. Na Republiško poslovno zvezo nabavno-prodajnega združništva LRS, ki se bo v kratkem preobnavala v Glavno zvezo kmetijskih združ LRS, preidejo takoj vsi posli, ki jih je opravljal dosedaj IZOS, pa se nanašajo na kmetijske združne organizacije kakršne koli vrste.

Vse okrajne poslovne zveze ter še obstoječe okrajne zadruge centrale ne poslujejo torej več z IZOS-om, temveč z Republiško poslovno zvezo nabavno-prodajnega združništva. Posamezne kmetijske, kmetijske nabavno-prodajne, živinorejske, lesno produktivne, vinarke, obnove, vodovodne in podobne zadruge kmetijskega značaja poslujejo prvenstveno s svojimi okrajnimi poslovnimi zvezami, ki bodo opravljale tudi revizijo ter pomagale svojim članicam tudi v organizacijskem pogledu. Le v načelno važnih in izrednih primerih naj se obračajo te zadruge direktno na Republiško poslovno zvezo.

V pristojnosti Inicijativnega združnega odbora za Slovenijo ostanejo do na-

daljšnjega, dokler ne bodo formirane ustrezne republiške zveze, vse ostale zadeve.

2. V zvezi s prenosom poslov pošiljajo tudi vse zadruge razen kmetijskih obdelovalnih, obrtniških vseh vrst in potrošniških združ prispevke za vzdrževanje IZOS-a (kotizacija) od sedaj naprej Republiški poslovni zvezi nabavno-prodajnega združništva LRS na račun št. 6-70501-2. Kmetijske obdelovalne, obrtniške zadruge vseh vrst in potrošniške zadruge plačujejo pa kotizacijo do formiranja ustreznih republiških zvez še vedno na dosedanj račun pri IZOS-u t.j. št. 6-82100-27.

Inicijativni združni odbor za Slovenijo v Ljubljani.

Kmetje se obvezujejo, da bodo delali po sodobnih delovnih načinih. V kilindskem okraju v Vojvodini, kjer so izraziti poljedelski kraji, bodo letos pridelovali razen žita tudi precej industrijskih rastlin, živinske krme in povrtnine. Do 24. februarja so sklenili pogodbe za pridelovanje industrijskih rastlin na površini, ki dosega do 80% predpisani načrt. Zelo razveseljiv pojav je, da so se kmetje tudi v tem okraju, kakor v nekaterih drugih, začeli obvezovati, da bodo zemljo obdelovali po navodilih agronomov, tako da bodo skušali doseči čim večji donos.

KRATKE GOSPODARSKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

Povečanje proizvodnje premoega v slovenskih premoegovnikih — z udržitvijo delovne discipline. Povprečno je bilo lani v vseh slovenskih premoegovnikih 11,9% izostankov z dela, tako da je bila zaradi tega zmanjšana proizvodnja premoega na dan za 1731 ton. To znaša na leto 539.812 ton. Z udržitvijo delovne discipline letos bodo lahko že na ta račun zelo povečali proizvodnjo.

Letošnja dela v Novem Sadu. Po letošnjem gradbenem programu bodo letos v Novem Sadu mnogo zidali. Med drugim bodo sezidali 120 stanovanjskih hiš. Razen tega pa bodo sindikalne organizacije zgradile še 25 hiš za svoje člane. Pri številnih gradbenih delih bodo prostovoljno sodelovali člani Ljudske fronte. S prostovoljnimi delom bodo prihranili 25 milijonov dinarjev.

Povečanje površine za pomladno setev na Kosmetu. Preorali so precej pašnikov in doslej slabo izkoriščenih zemljišč, tako da se bo površina za pomladno setev povečala za okrog 2%. Največ bodo sejali žita. Industrijske rastline bodo zavezle 6% površine, krma pa 5%.

Novi žage v Bosni. V Bili pri Travniku in v Bosanski Krupi so nedavno začeli graditi dve veliki žagi. To bo sta dva najbolj moderna obrata žagarske industrije v Bosni in Hercegovini. Hkrati ob žagah bodo pozneje zgradili tudi perilnice in sušilnice za mizarski les in tovarno furnirja ter vezanih plošč.

Mladina se bo učila na državnih kmetijskih posestvih. Ministrstvo za kmetijstvo LR Hrvatske je izdelalo načrt, po katerem bo mladina najtesneje sodelovala pri pospeševanju kmetijstva in združništva. Državna kmetijska in združna posvetila bodo sprejela v strokovno izobrazbo 3140 mladincev in mladink.

Kmalu bo začela obratovati nova tovarna za konzerviranje paradiznikov in solčvja v Opuzenu. Začeli so jo graditi lani. Že lani so tudi prejeli stroje, ki so delno instalirani. Po načrtu mora nova tovarna začeti obratovati v prvi polovici tega leta.

V Makedoniji so začeli izkoriščati dragoceni oniks. V Makedoniji so bila znana že pred vojno velika ležišča finega marmorja. Ob vznosju Šar-planine v tetovskem okraju je pa tudi bogato ležišče dragocenega oniksa. Pred vojno oniksa v Makedoniji sploh niso predelovali, ampak so ga nekaj izvažali. Po osvoboditvi je začel v Skoplju obratovati kamnoseški industrijski obrat za obdelavo marmorja in oniksa. Za to podjetje, ki se imenuje »Makedonski oniks«, so začeli lani graditi novo poslopje. V sedmih mesecih so ga zgradili. Letošnjo januarsko proizvodnjo nalogo so presegli za 184,5%. Makedonski oniks je zelo lep in ima še tem večjo vrednost. Iz njega izdelujejo razne okrasne predmete, predvsem pisarniške potrebšline.

Vse oljarne v državi so izpolnile svojo proizvodno nalogo. Vse tovarne jedinje olja v državi so izpolnile februarjsko proizvodno nalogo pred rokom. Zlasti se je odlikovala »domača« v Vrbasu, ki je izpolnila februarjsko proizvodno nalogo štiri dni pred rokom.

Regulacija Skoplja. Med petletko se bo staro Skoplje razvilo v moderno mesto. Pridobili bodo 10.000 novih stanovani. številne nove tovarne, kulturne ustanove in druga javna poslopja. Hkrati bodo ureničevali regulacijski načrt ne le za mesto, temveč tudi za okolico. V ta namen bodo regulirali reko Vardar in skopali prekop Treska—Vardar. Zgradili bodo več hidrocentral ob umetnem jezeru in izkopali namakalne in osuševalne prekope na Skopljskem polju. Že letos mora biti gotov prekop Vardar—Treska. Zgradili bodo tudi hidrocentrale ob umetnem jezeru. V okolici mesta bodo pridobili velike površine rodovitne zemlje, ki jo bodo uporabljali za pridelovanje zelenjave, da jo bodo lahko izvažali tudi v druge kraje, ker je ne bodo mogli porabiti vse v Skoplju. Prekop Vardar—Treska so že začeli kopati v začetku tega meseca.

Melioracija Lješkega polja v Črni gori. Namakalni prekop za namakanje Lješkega polja je prvi večji prekop, ki so ga začeli graditi v Črni gori. Dolg je 8753 metrov. S tem prekopom bodo namakali 5200 hektarov Lješkega polja. Doslej je bilo končanega že toliko dela, da bodo lahko začeli že letos namakati 3000 ha zemlje.

Investicije za otroška zavetišča v Črni gori. Lani je bilo na počitnicah v Črni gori 530 otrok iz Sovjetske zveze, iz Češkoslovaške in drugih dežel. A zmogljivost črnogorskih letoviških krajev ni ustrezala. Zato so določili letos 12.000.000 din investicij za razširjenje in ureditev letovišč, ki bodo letos lahko sprejela okrog 1000 otrok ali približno 100% več, kakor lani.

ZAKLJUČEK TEČAJA ZA VODJE ODKUPA PRI MINISTRSTVU TRGOVINE IN PRESKRBE

Ministrstvo za trgovino in preskrbo je zaradi vedno bolj rastočih nalog uprav za odkup pri okrajnih ljudskih odborih organiziral tečaj za načelnike teh uprav, ki je trajal od 18. decembra 1947 do 26. februarja 1948. Pokazala se je namreč nujna potreba vskladiti delo vseh uprav za odkup in dati vodilnemu osebu teh uprav načelno jasnost v vseh problemih, ki se tičejo odkupov kmetijskih pridelkov, obvezne oddaje, kontrahaže in podobno. Jasno je, da bi z golimi, suboparnimi okrožnicami in z nekaj konferencami, ki se jih udeležujejo po navadi vedno drugi ljudje, reševali vse te probleme samo administrativno. Poleg tega pa je pri takem administrativnem dajanju smernic nevarnost, da si jih posamezniki po svoje tolmačijo in je zato uspeh takega dela često ogrožen. Posebno težko bi pa bilo rešiti odgovorno nalogo organizacije in vseh predpriprav, ki so nujno potrebne za uvedbo sistema vezanih cen, če bi se

Potreba načrtnega varčevanja v gospodarstvu in potreba izboljševanja kakovostnih izdelkov

Industrializacija države in uvajanje načrtnega gospodarstva pomeni v novi Jugoslaviji zanesljivo neposredno izboljšanje življenjske ravni delovnih množic. Naš prvi petletni plan določa jasno linijo in konkretne naloge za razvoj industrije, prometa, kmetijstva, obrti, prosvete ter kulturnih in zdravstvenih ustanov. Le z izvršitvijo navedenih nalog bomo odstranili gospodarsko in tehnično zaostalost, ki nam jo je zapustila stara Jugoslavija. Zakon o petletnem planu navaja v 2. točki 3. člena med drugim kot osnovno nalogo zagotovitev najstrožjega varčevanja s surovinami in gorivom.

Prvo leto našega petletnega plana je za nami. V noveletni poslanici je maršal Tito uvodoma poudaril, da so v tem letu prišlo do izraza ogromne ustvarjalne sile, ki so bile latentne v naših narodih. Te sile so sproščene, ker so osvobodjene kapitalističnih izkoriščevalskih okovov. Zaradi tega dejstva smo dosegli na vseh področjih gospodarske, politične in kulturne delavnosti velike uspehe. Maršal Tito pa je govoril tudi o pomanjklivostih in slabostih, ki imajo dandanes drugačen značaj kot poprej, ker škodujejo ne le posameznikom, ampak vse skupnosti. V prvi vrsti je ožigosal brezvesten odnos do ljudske imovine t.j. razmetavanje ali poskodovanje imetja kakršne koli vrste, tratenje raznega materiala pri graditvah, surovin v tovarnah itd.

Zavedati se moramo, da so naši proizvodi v splošnem dragi in sicer zaradi primitivnega tehnološkega procesa, kar je posledica tehnične zaostalosti, ki smo jo podedovali od stare Jugoslavije. Tratenje surovin nadalje vpliva na rast proizvodnih stroškov in seveda tudi na prodajne cene. Tratenje uvoženih surovin pa pomeni poleg tega še tratenje dragocenih deviz.

Primitivne tehnološke procese bomo odpravili z industrializacijo naše dežele, z rekonstrukcijo naših tovarn in delavnic ter z uvedbo nove tehnike. Na ta način nam bo omogočeno, da bomo do konca l. 1945. znižali lastno ceno v industriji od 25—40%. Glede tratenja surovin pa je dana možnost, da to grobo pomanjkljivost v najkrajšem času odpravimo. Doslej so uprave naših podjetij pa tudi naše sindikalne organizacije temu važnemu problemu posvečale premalo pozornosti. Nekatera podjetja so s pomočjo novih metod dela in z uvedbo delovnih

norm uspeša zvišati produktivnost dela, obenem pa jim je tudi uspelo znižati porabo surovin na edini proizvodva. Posamezna podjetja so sicer z uvedbo delovnih norm zvišale proizvodnjo, vendar na račun večje porabe surovin. Do tega je prišlo, ker tehnična vodstva teh podjetij niso vodila smotrne evidence in kontrole odpadkov, ali pa kljub ugotoviti nadpovprečne porabe surovin niso smatrala za potrebno, da bi to nesmiselno preččila. Uvedba delovnih norm je na eni strani omogočila pravično plačevanje delavcev po storilnosti, na drugi strani pa so posamezniki ali posamezni delovni kolektivi zaradi stremljenja po čim večjem preseganju delovnih norm polagali premalo pažnje varčevanju s surovinami ter kvalitetni izdelavi. To se je ugotovilo v livarni tovarne »Titan« v Kamniku, kjer so izmeček povečali za 2—6%. Da je to škodljivo za naše gospodarstvo, leži na dlani. Pokvarjeni odlitki se morajo ponovno pretaliti, kar zahteva tudi večjo porabo koksa, ki ga zaenkrat še uvažamo. »Nečisti« izdelki livarne pa zahtevajo po nadaljnjem obdelovanju v drugih oddelkih več izdelavnega časa, kot bi to bilo sicer potrebno. Upravno-operativno vodstvo je na pobudo ministrstva za industrijo in rudarstvo LRS upravitelj tovarne naročilo, da mora pravilno normalni odstotek izmečka in normirati kvaliteto odbitkov. Sestaviti bo morala razpredelnico, ki bo služila kot podloga za posebno nagrajevanje onih delavcev, ki bodo zmanjšali odstotek izmečka pod določene norme, seveda pod pogojem, da odlitki ustrezajo določeni kvaliteti. Omejena razpredelnica pa bo morala vsebovati tudi določila za zmanjšanje zaščuka, če bodo delavci zaradi lastne krivde prekoračili odstotek normiranega izmečka in če kakovost izdelkov ne bo odgovarjala zahtevam določenih norm.

S tem primerom smo prišli do rešitve, po kateri bodo tehnična vodstva naših podjetij odpravila tratenje surovin in izboljšala kvaliteto izdelkov. Dolžnost vseh naših upravno-operativnih vodstev pa je, da od podrejenih podjetij zahtevajo čimprejšnjo postavitev norm o porabi surovin za polizdelke in izdelke ter postavitev norm o kakovosti teh izdelkov. Ta problem ne bo mogoče preko noči rešiti, potrebno je temeljito zaeledovanje in evidentiranje porabe surovin pri vseh fazah dela (kar bi se itak moralo že vršiti), končno je potrebna ureditev kontrole nad oddanimi izdelki glede njihove kakovosti.

Bedrač Janko

Uspešno uvajanje novih kultur v kmetijstvu Pridelali bomo več bombaža, riža in raznih industrijskih rastlin

Izpolnjujoč naloge petletnega plana so dosegli strokovnjaki znanstvenih kmetijskih ustanov v naši državi prve uspehe pri uvajanju novih kultur v kmetijstvu.

V LR Makedoniji se je povečala površina, zasajena z bombažem, primitivni način gojitve pa zamenjujejo z naprednejšim. Pridobljeni so novi rajoni za setev bombaža v dolini reke Neretve ter v črnogorskem in dalmatinskem Primorju. V teh krajih je bilo lani zasejanih 1000 ha z bombažem. Celotni setveni plan v državi bo letos tri in polkrat večji od predvojnega. Pokrajinski kmetijski zavod v Novem Sadu je s selekcijo znatno skrajšal čas zorenja bombaža in ta bombaž lahko sedaj gojijo tudi v Vojvodini. Kmetje iz okolice Novega Sada so pridelali lani prve plodove bombaža

Pri poskusnih delih za povečanje donosa bombaža so strokovnjaki pokrajinskega kmetijskega zavoda v Skoplju dosegli dobre uspehe

Kmetijske ustanove so posvečale veliko pozornost gojitvi riža z uporabo kvalitetnega boljšega semena, vzgojenega v preizkušni postaji v Kočani, so lani v LR Makedoniji pridelali na 1 ha po 50 in več stotov riža. V večjo uporabo sortnega semena bo pridelal še večji. 1951. leta bo zagotovljen celotni setveni plan te kulture v naši državi s sortnim semenom riža. S selekcijo je dobil kmetijski zavod v Skoplju nekaj novih dobrih sort riža. Nova sorta, tako imenovana »št. 69«, presega v donosu najboljšo domačo sorto za 20%.

Izvedeni poskusi na ribnikih pri Daruvuru, Slavonskem Brodu, ob reki Dravi in mnogih drugih krajih so pokazali, da se lahko riž goji tudi na področju vse Slavonije. Močvirni tereni, velike povr-

šine ribnikov in ugodne vremenske razmere so že omogočile prvo setev riža v Slavoniji. Okrog 6000 do 7000 ha površin, ki jo zavzemajo ribniki v LR Hrvatski, bo služilo za uvajanje te kulture v severne kraje naše države. Strokovnjaki pokrajinskega kmetijskega zavoda v Zagrebu bodo pričeli proučevati sovjetske metode istočasne gojitve rib in riža na isti površini. Z melioracijo Jelas polja, zgraditvijo prekopa Zagreb—Sisak in drugimi melioracijskimi deli bodo ustvarjeni ugodni pogoji za pridobivanje novih riževih polj v severnih področjih.

Preizkušanje raznih rastlin, iz katerih se pridobiva gumi, ima za našo državo velik pomen. V ta namen so lani v vseh krajih države preizkušali prve take rastline — kokašvica. Posebno dobri rezultati so bili doseženi v Hrvatski in Sloveniji. Letos bodo poskušali te rastline zasaditi tudi v drugih krajih. V vzhodnih delih države bodo letos preizkušali rastline krimsagiza in tausagiza. Da bi razširili setvene površine sezama in ameriškega lešnika, ki ju goje v LR Makedoniji, bodo izvedli pokuse za uvedbo teh kultur v sredozemski pas in ostale ugodne terene. V črnogorskem in dalmatinskem Primorju in v Makedoniji preizkušajo možnosti za gojitev tekstilne rastline subtropskih krajev »gvajule«. Kmetijski strokovnjaki bodo pričeli kultivirati divjo rastlino »aklepijas«, ki je bila pri nas znana pod imenom »čigansko perje« in raste na vlažnih področjih okrog Slavonskega Broda, Siska in v mnogih drugih krajih. S tem bo tudi ta rastlina izkoriščana v industrijske namene. Gojitvi poskušajo tudi čaj, juto, bombajsko konopljo in druge kulture, ki bi se lahko prilagodile našim vremenskim razmeram.

(Tanjug)

korespondenca. Nujno potrebno je pa bilo, da se tečajniki seznanijo tudi z ekonomsko strukturo FLRJ, ki se je predavala kot poseben predmet.

Tečajniki, ki so se zbrali na tečaju iz vseh okrajev Slovenije, so predavanjem z velikim zanimanjem sledili, obravnavano snov pa na populističnih krožkih temeljito predelovali; saj so si postavili načelo, da mora vsak tečajnik položiti izpit s pozitivnim uspehom. Kolektivni študij je obenem z individualnim študijem obrodil dobre sadove, ker so pri izpitu, ki so trajali skoro vse teden, tečajniki pokazali zelo zadovoljivo znanje in je tako splošen uspeh tečaja nad vsa pričakovanja dober. Tečajniki, ki odhajajo nazaj na svoja službena mesta, so pa garancija, da bodo vse naloge, ki jih imajo uprave za odkup, pravilno in pravočasno izvršene.

V prihodnjem mesecu pa priredi ministrstvo za trgovino in preskrbo nov tečaj, na katerega bodo prišli tovariši, ki že delajo ali pa bodo delali na operativnem sektorju pri upravljanju za odkup ali pa pri okrajnih poslovnih zvezah. I. M.

SEJA ZAVEZNIŠKEGA NADZORSTVENEGA SVETA ZA AVSTRIJO

Sovietski predlog za pospešenie denacifikacije avstrijske republike

Angloameričani dajejo s svojim zavlačevanjem potuho avstrijski vladi, ki štiti znane naciste

Dunaj, 2. marca. (Tanjug.) »Oesterreichische Zeitung« objavila poročilo o seji zavezniškega nadzorstvenega sveta za Avstrijo in piše, da je sovjetski visoki komisar znova opozoril ostale člane, da avstrijska vlada kljub podrobnim navodilom zavezniškega sveta še naprej ovira denacifikacijo države. Zakon o nacistih so reakcionarni krogi nekaterih političnih strank spremenili v orodje za neposredno zaščito znanih nacistov.

Sovjetski delegat je stavil zavezniškemu svetu tale predlog: 1. Manj obremenjenim nacistom, ki niso zakrivilih zločinov proti miru in varnosti drugih narodov ali zločina proti samemu avstrijskemu ljudstvu, je treba dati popolno amnestijo.

Amnestija ne sme veljati za osebe, ki so se po razbitju Nemčije in ponovni vzpostavitvi avstrijske države pregrešile s tem, da so sodelovale v fašističnih organizacijah ali pa jih kakor koli podpirale.

2. Avstrijski vladi je treba dati ta navodila: a) V najkrajšem času je treba uresničiti vse člene zakona o nacistih, ki se tičejo obremenjenih nacistov.

b) V treh mesecih je treba odstraniti z vodilnih položajev v državnem, javnem in zasebnem življenju vse obremenjene naciste. c) Po zakonu o nacistih je treba popošiti vse razprave in preiskave proti zločinskim bivšim aktivnim nacistom in drugim.

d) Storititi je treba učinkovite ukrepe za popolno uničenje nacističnega podtalnega gibanja in za strogo kaznovanje udeležencev v tem gibanju. Francoski predstavnik je s tem predlogom soglašal. Ameriški in britanski predstavniki pa sta izjavila, da ne moreta izraziti stališča do sovjetskih predlogov,

dokler jih ne bosta podrobno proučila.

Na isti seji so razpravljali tudi o vojnem plenu v Avstriji. Britanski, ameriški in francoski delegat so predlagali, naj okupacijski organi definirajo, kaj je razumeti pod »vojnim plenom« in predložijo svoje zahteve avstrijski vladi. Sovjetski predstavnik je izjavil, da je načelnje teja vprašanja sedaj, tri leta po koncu vojne, čudno. Če gre za splošno opredelitev pojma »vojni plen«, potem je očitno, da ta naloga ne spada v pristojnost zavezniškega sveta za Avstrijo.

Stavkujoči dunajski delavci zahtevajo takojšnje znižanje cen

Dunaj, 2. marca. (Tanjug.) Nezadovoljstvo dunajskega delavstva zaradi nezadostne hrane in zvišanih cen stalno raste. »Volksstimme« in »Oesterreichische Zeitung« poročata na prvih straneh, da stavka na tisoče dunajskih delavcev v desetih tovarnah so bile skupščine raznih delavskih poverjenikov, na katerih so delavci — člani vseh strank — nastopili proti nezadostnemu obroku živeža. Stavke so trajale povprečno poldruge uro. Nekatera podjetja so poslala delegacije raznim strokovnim sindikatom, ki so zahtevale, naj takoj in odločno ukrenejo vse, da zagotovijo prehrano delavstva.

»Delavstvo ne bo dovoljevalo, da bi ga izstradale gospodarske hijene in saboterji pošilike«, je rečeno v resoluciji, poslani sindikatu. »Medtem ko predstavniki gospodarstva skupno z raznimi črnoborzijskimi in saboterji žive v izobilju, mi stradamo. Zahtevamo takojšnje znižanje cen, ne pa znižanje enih in dviganje drugih, ker bi bilo potem znižanje cen samo komedija.«

PRED VOLITVAMI V ITALIJI

Ljudska fronta odklanja Marshallov načrt

Govor Scoccimara v Perugii — Kongres udeleženk odporiškega gibanja v Torinu

Rim, 2. marca. (Tanjug.) Na velikem predvolivnem mitingu demokratičnega ljudstva fronte v Perugii je član CK KP Italije Scoccimara napadel vladino politiko in izjavil, da pomeni dajanje italijanskim pristanišč na razpolago Amerikancem ogrožanje neodvisnosti in svobode Italije. Poudaril je, da dovažajo ZDA od vseh strani svoje rezerve vojnega materiala in da ustanavljajo pomorske baze v italijanski Somaliji in Libiji, medtem ko so Amerikanci zasedli bazo v Tripolisu, Angleži pa v Bengaziju.

Scoccimara je ponovno naglasil, da demokratična ljudska fronta odklanja Marshallov načrt, ker le-ta ogroža neodvisnost Italije in onemogoča razvoj italijanskega gospodarstva. De Gasperi je vla-

da je omogočila, da je večji del italijanske petrolejske in drugih industrij prešel v roke ameriškega kapitala, italijanski kapitalisti pa so v zadnjem času izvozili v inozemstvo nad 400 milijard lir, Vatikan pa 60 milijonov dolarjev.

V Torinu se je pričel prvi nacionalni kongres italijanskih žena, ki so se aktivno udeležile odporiškega gibanja. Nad 6000 žena-udeleženk odporiškega gibanja in mater padlih partizanov iz vse države je potrdilo na kongresu svojo voljo in sklope, da nadaljujejo danes, ko sta demokracija in mir v nevarnosti, borbo na strani demokratične ljudske fronte za mir, svobodo, neodvisnost, kruh in bodočnost svoje dežele.

Jugoslavija zahteva aretacijo vojnih zločincev, namen enih v Argentino

Nota jugoslovanskega poslanstva v Rimu italijanskemu zun. ministru

Rim, 2. marca. (Tanjug.) Te dni bo odpotovalo iz Neaplja na ladji »Santa Cruze« 1100 razseljenih oseb v Argentino. Okrog polovica teh oseb je jugoslovanskega porekla, povečini Slovenci iz taborišča Senegalli. Sedaj biva ta skupina razseljenih oseb v taborišču Bagnolla, ki ga upravlja mednarodna organizacija za begunce, ki je tudi organizirala in finansirala potovanje razseljenih oseb v Argentino.

V tej skupini razseljenih oseb je tudi veliko število jugoslovanskih vojnih zločincev, med drugimi tudi tite: Djordjević Miodrag-Mika, bivši pomočnik šefa beogradske posebne policije, sedaj z lažnim imenom Vojvodić Mirko; Sečen Vlado, bivši ustaški poročnik, sedaj z lažnim imenom Marković Vlado; Gabron Veljko, bivši ustaški policijski agent, sedaj z lažnim imenom Boraz Zdenko; Hočevar Jože, bivši slovenski domobranski oficir, sedaj z lažnim imenom Hribar Janez, ki je odgovoren za vrsto umorov, med drugim tudi za umor Jerasa Antona, trgovca iz Ribnice; Fink Božidar, bivši slovenski domobranski oficir in član vojaškega sodišča v Ljubljani; Marmor Franc, znani organizator tako imenovane »rdeče roke« v Sloveniji, ki je odgovoren za vrsto zločinov, sedaj z lažnim imenom Lašč; Sturm Franc, bivši slovenski domobranec, ki je med drugim odgovoren, da je lovil in izročil Nemcem zavezniške letalce, ki so morali poleti leta 1944 skočiti iz gorkega letala nad Logatec (eden izmed teh letalcev je bil poškodovan tako, da so mu morali v ljubljanski bolnišnici amputirati obe nogi); Smers Rudolf, eden izmed glavnih organizatorjev tako imenovane bele garde »Milizia Volontaria Anticomunistica«, dr. Bajec Franc, bivši advokat in eden izmed organizatorjev ter voditeljev bele garde v Sloveniji; Krošelj Jože, urednik kvizlinskega lista »Slovenec«, v tej skupini so tudi mnogi zločinci iz vrst četniških, ustaških in drugih kvizlinskih formacij, oficirji slovenskega domobranstva ter voljni gestapa: Foli Franc, Južina Franc, Princ Rudolf, Prijatelj Ivan, Serek Anton, Matičič Anton, Ratko Cotič, Božo Cotič in drugi.

Jugoslovansko poslanstvo FLRJ v Rimu je zahtevalo od italijanskega ministristva za zunanje zadeve s svojo

noto št. 54 z dne 31. januarja takojšnjo aretacijo Miodraga-Mike Djordjevića, Jugoslovansko poslanstvo je ponovilo v svoji noti št. 142 od 26. februarja isto zahtevo. Svetnik jugoslovanskega poslanstva Jovanović je 27. februarja osebno izročil šefu političnega oddelka ministristva za zunanje zadeve Zappiju noto št. 143 z zahtevo takojšnje aretacije vseh teh vojnih zločincev, ki se pripravljajo na beg v Argentino.

Svetniku Jovanoviću so obljubili, da bodo zločinci aretirani.

AMERIŠKA EKSPANZIJA NA BLIZNJEM VZHODU

EGIPTSKI KRALJ FARUK SPREJEL AMERIŠKE PREDLOGE, ki še bolj omejujejo suverenost Egipta

Sofija, 2. marca. (Tass.) List »Izgreva« primaša poročilo iz lastnih virov o tajnih predlogih, ki so jih Američani stavili egiptskemu kralju Faruku. Poročilo pravi, da sta se v januarju ameriški veleposlanik v Kairu Diokney Took in svetnik ameriškega veleposlanstva Ballock pogajala po nalogu ameriškega zunanjega ministristva z egiptskim kraljem Farukom o posojilu Egiptu. Ponedelja sta Faruku podpora ZDA Egiptu v zvezi z umaknitvijo britanskih čet iz Egipta in predlagala, naj preide Libija pod egiptsko skrbništvo, zato pa sta zahtevala udeležbo Američanov v sodanski upravi, ameriško vodstvo v vojaškem vezbanju egiptske vojske in policije ter navzočnost na področju Sueskega kanala 3000 ameriških vo-

Kongres KP Indije

Kalkuta, 2. marca. (Tanjug.) Kakor poroča Associated Press, je govoril na II. kongresu KP Indije, ki se ga je udeležilo 800 delegatov v številni predstavniki KP Avstralije, Jugoslavije in Burme, predsednik KP Avstralije Sharkey, ki je izjavil, da Britanija vzpodbuja vereke in rasne stavke v Indiji zato, da bi tam obdržala svoje nadzorstvo. Ko je poudaril potrebo enotnosti proti netilecem nove vojne — anglo-ameriškim imperialistom, je izjavil, da bi bilo napačno smatrati, da je britanski imperializem potolčen.

Na kongresu je govoril tudi Than Tin, predsednik KP Burme, ki je izjavil, da je proglasitev neodvisnosti Burme čisto navadna potežavščina, ker proti ljudstvu znova uporabljajo kolonialno buržoazijo.

Kongres je sprejel pozdravne brzojavke KP Velike Britanije, Francije, Italije, Irske, Finske, Nizozemske, Danske in Palestine.

Obupen položaj Kuomintangovih čet v Mandžuriji

London, 2. marca (Tass.) V poročilih »Timea« iz Peipinga je rečeno, da je položaj Kuomintangovih čet v Mandžuriji obupen. Očitno je, da ne gre zdaj za vprašanje, kako bi rešili Mandžurijo, ampak če je eploh mogoče umakniti od tod vladne čete.

Tudi v »grški floti« bodo »kontrolni oficirji«

Atene, 2. marca. (Tanjug.) Kot poroča »Telepress« so monarhofašistične oblasti po izjavi uradnega predstavnika argetralne 16 mornarjev in oficirjev grške flote in jih obtožile, da niso zvesti atenski vladi.

Vse obtožbene bodo postavili pred monarhofašistično preko sodišče. Telepress se dodaja, da so v zvezi s tem predstavniki ameriške misije »predlagali atenskemu ministru vojske, naj bi se tudi grški floti priključili »kontrolni oficirji«.

ZDA hočejo ojačati industrijsko moč Nemčije poudarja »Chicago Sun«

New York, 2. marca. (Tass.) Ko ugotavlja, da je londonska konferenca treh sil o nemškem vprašanju doslej imela samo neznatne rezultate, poudarja list »Chicago Sun«, da so med stališči ZDA, Velike Britanije, in Beneluxa še bistvena nasprotja. ZDA zahtevajo, da Anglija in Francija prenehata z novimi dobavami nemških strojev na račun reparacij Sovjetski zvezi in Poljski. Anglija in Francija sta odložili svoje odgovore, toda po vsem videzu se bosta v kratkem uklonili tej zahtevi. Vendar pa bo, naglašala list, prenehanje teh dobav samo neznatnega praktičnega pomena, kajti danes Sovjetska zveza in Poljska ne dobivata skoraj nobenih reparacij iz zapadnih con.

ZDA, izjavlja »Chicago Sun«, imajo namen predlagati, da bi dovolili Nemčiji ohraniti številna podjetja od 682, ki bi jih po načrtu morali demontirati. Po mnenju lista bo ta ukrep izredno neugoden za Francijo in male države, ki bodo izgubile nemške stroje. Poleg tega pa bo ta ukrep ojačil industrijsko moč Nemčije. Vendar pa smatra list, da bodo morale Francija in male države sprejeti predlog ZDA, ker so te tovarne namenjene v angloameriški coni. ZDA so kategorično odklonile zahteve Francije in dežel Beneluxa za takojšnjo organizacijo mednarodne kontrole nad Porurjem in so ugovarjale poskusom Beneluxa, da bi sodelovali pri določitvi politične nasproti Nemčiji za daljšo dobo.

»TRUDE« O VLOGI BELGIJE V ANGLO-AMERIŠKI POLITIKI

Prot ljudska reakcija potiska Belgijo na pot pustolovščin pod vodstvom vojnih hujskačev

Moskva, 2. marca. (Tass.) »Trude« je objavil članek Rubinina o vlogi Belgije v angloameriški politiki. Vrsti dejstev, piše avtor, jasno pričča, da smatra angloameriška politika Belgijo kot ugodno orodje za politično ekspanzijo na evropski kontinent. Ustanovitve Beneluxa (Belgija, Nizozemska, Luksemburg) je imela že bolj političen kot gospodarski značaj. Benelux je delo angleške diplomacije. Anglija si prizadeva ustanoviti na severnih mejah Francije državo, ki bi mogla služiti kot oporišče za operacije proti Franciji, če bi tam zmagale demokratične sile.

Ker je britanski imperializem postal drugi partner ameriškega imperializma, izroča temu položaju, ki si jih je priborila laburistična diplomacija v zapadni Evropi. Benelux je pozvan, da igra aktivno vlogo v »federalizaciji« Zapadne Evrope, t. j. v politiki razkola Evrope v smislu ameriških načrtov.

Avtor poudarja, da so diplomati Beneluxa z največjim ugodjem sprejeli predlog Anglije, naj se pridružio anglo-francoekemu zavozištvu.

Toda pri tem so stavili en sam, toda bistven in zelo značilen pridržek. Dunquerska pogodba, izjavljajo, je naperjena proti morebitnemu napadu s strani Nemčije, kar je danes zastarelo. Toda zunanji ministri Belgije, Nizozemske in Luksemburga vztrajajo na tem, da bi bila nova pogodba naperjena proti vsaki državi, ki bi jo voditelj »federacije« Zapadne Evrope priznal za napadalca.

Če preudarimo, da se že nekaj časa belgijski ministri sistematično bavijo z napadi na ZSSR, postaja protisovjetski pridržek čisto očitno. Belgijska socialno-katoliška koalicijska, kakor katoliško-socialna koalicijska v Franciji služita z največjo vdomostjo najbolj črni reakciji tako v notranjosti dežele, kakor v mednarodni areni, piše na koncu Rubinin.

Isti ljudje ki so tik pred drugo svetovno vojno izvajali protiljudsko monarkovski politiko in spravili Belgijo do poraza in onečaščenja, danes znova potiskajo to deželo na pot reakcionarnih pustolovščin pod vodstvom vojnih hujskačev.

KONFERENCA BRITANSKO-SOVJETSKEGA DRUŠTVA V LONDONU

Brez prijateljstva s Sovjetsko zvezo ne more biti prave varnosti

je izjavil član britanskega parlamenta Parkin

London, 2. marca (Tass.) Britansko-sovjetsko društvo je v Londonu organiziralo konferenco o britansko-sovjetskem prijateljstvu in trgovini. Konferenci je prisostvovalo 485 delegatov iz 227 različnih organizacij, Trade unionov, združenj, društev OZN itd.

Predsednik izvršnega odbora Britansko-sovjetskega društva Stanley Evans je poudaril važnost sirskega sporazuma med Britanijo in Sovjetsko zvezo, ki bi izboljšal politične odnose med obema deželama. Nato je Ben Parkin, predsednik skupine za trgovino in industrijo parlamentarne frakcije laburistične stranke, predložil resolucijo, v kateri je rečeno, da problemov gospodarstva obnove ter problema miru in varnosti ni mogoče rešiti brez prijateljstva in trgovine z ZSSR. Resolucija poziva britansko vlado, naj stori vse, da bi zajamčila obsežen trgovinski sporazum z ZSSR in uresničila anglo-sovjetsko pogodbo od 26. maja 1942.

Parkin je izjavil, da ne more biti nobene prave varnosti brez prijateljstva s Sovjetsko zvezo ter je obžaloval, da v britanskem tisku mrgoli napačnih vesti o Sovjetski zvezi in da vsebujejo govori britanskih političnih voditeljev skoraj ob vsaki priliki žalitve na račun Sovjetske zveze.

Vsi govorniki so vneto podprli resolucijo in ostro kritizirali antisovjetsko propagando v tisku in radiu. Generalni sekretar klerikalnega društva White je poudaril, da je mogoče gospodarsko krizo v Britaniji rešiti samo z razvojem trgovine s Sovjetsko zvezo in deželami Vzhodne Evrope. Govorniki so izrazili veliko skrb zaradi visokega števila oboroženih sil v Britaniji in njenih vojaških

izdatkov. Henry Levitt, generalni sekretar ceha zavarovalnih nameštencev, je izjavil, da ima antisovjetska propaganda v Britaniji namen odvrti pozornost britanskega ljudstva od renegega položaja dežele same. Betty Harrison, narodna organizatorka zveze tobačnih delavcev, je poudarila, da je bilo med vojno zelo popularno biti prijatelj Sovjetske zveze. Zdaj pa, ko so sovjetski vojniki rešili narode pred nacisti, so se britanski voditelji obrnili proti Sovjetski zvezi. Našim oblastnikom moramo pojasniti, da delavski razred ni pripravljen iti v novo vojno, in da je edina stvar, ki jo želi ljudstvo — mir.

Komunistični poslanci zahtevajo zmanjšanje britanskih oboroženih sil

London, 2. marca. (Tanjug.) Spodnji dom je razpravljal o vladnem proračunskem predlogu za oboroženo silo. Za delj časa so Komunistična partija Velike Britanije in naprednejši elementi iz vrst laburistične stranke opozarjali, da je vzdrževanje pretirano velikega števila mladih ljudi v vojski težko breme za britansko ljudstvo in onemogoča, da bi se ti mladi ljudje vključili v gospodarstvo. Komunistična poslanca Gallacher in Piratin sta med debato predlagala, naj se britanske vojaške sile zmanjšajo na 500.000 ljudi in naj se delovna sila, ki bi jo na ta način pridobili, vključi v industrijsko proizvodnjo. Podobno stališče je zavzelo tudi določeno število laburističnih poslancev, med njimi Geoffrey Bing, predsednik komiteja laburistične stranke za obrambo in vojsko.

ZDA oskrbuje Francovo režim za ubijanje španskih delavcev

London, 2. marca (Tass.) Posebni dopisnik lista »Observer« piše:

V nekaj dneh bo skupina španskih finančnih strokovnjakov odpotovala v ZDA, kjer se bo razgovarjala o velikem posojilu, ki ga bodo dale ameriške banke

uradno še naprej proti sedanjemu španskemu režimu.

Verjetno je, poudarja »Observer«, da bo Culbertson skušal doseči vzpostavitev monarhije v sporazumu s Francom. V zadnjem času je Culbertson priporočal španskim monarhofašistom, naj prepričajo pretendentu na španski prestol Dona Juana o potrebi sklenitve sporazuma s Francom.

Ameriške tanke vkrcavajo za Španijo

New York, 2. marca. (Tanjug.) »Daily Worker« poroča, da v Brooklinu vkrcavajo ameriške tanke za Francovo Španijo. List je zvedel, da vkrcavajo tanke tajno ponoči na ladjo »Motamor Sevilla«, ki pripada ladjedelniki družbi »Garcia E. Diaz«, znani po fašističnem in volunkem delovanju med španske državljansko vojno ter drugo svetovno vojno.

»Daily Worker« piše da bodo ti tanki služili Francu za ubijanje španskih delavcev in za vdor v Francijo, če bi prišlo tu do vlade, ki ne ugaja Trumanu in Marshallu, ter dodaja:

Oskrbovanje Francovega režima pomeni ureenitvenje tistega, kar je Marshall nedavno dejal, namreč da je treba Španijo vključiti v Marshallov načrt

Nov val nasilja v Španiji

Madrid, 2. marca. (Tanjug.) Radio Pirensica — postaja španskega odporiškega gibanja — poroča v svoji večerajšnji oddaji o novem valu nasiljev v frankistični Španiji. Vojaško sodišče v Madridu je večeraj obsodilo na smrt znana anti-fašista Jose Pileja in Martinez de Burbona. Isto sodišče je obsodilo še skupino španskih rodoljubov na zaporne kazni. Frankistično fašistično sodišče v Ocani je obsodilo skupino 15 španskih antifašistov, ki so jih obtožili delovanja proti fašističnemu režimu v državi. Obtožnice rodoljubi med katerimi je tudi šest žensk, so obsodeni na zaporne kazni.

Ameriški tanki za Turčijo

Washington, 2. marca. (Tanjug.) Reuter poroča: Vojaška oblastva ZDA se oporečala, da je bilo v Turčijo poslanih okrog sto lahkih tankov kot prvi del programa ameriške »pomoči« Turčiji.

Novi ameriški svetnik (Rudé Právo)

Z VSEGA SVETA

LONDON — Britansko zunanje ministristvo je prejelo od Guatemale noto, ki protestira proti odposiljavi britanskih vojnih ladij v Belizo. Kakor je znano, je Velika Britanija poslala v Belizo kritezkarke »Sheffield«, »Devonshire« in »Sparrow«, da bi s tem izzvala pritisk na Guatemalo, ki zahteva področje Belize.

LONDON — V Akri glavnem mestu britanske kolonije ob Zlati obali so izbruhnile demonstracije, med katerimi sta policija in vojaštvo streljala med demonstrante in ubila 11, ranila pa 148 ljudi. V poročilu kolonialnega ministristva je re-

čeno, da je ekusalo 50.000 demonstrantov izročiti guvernerju svoje zahteve. V Akri so proglasili policijsko uro.

DUNAJ — Na prostoru nekdanjega koncentracijskega taborišča v Mauthausenu so odkrili spomenik generalu Dmitriju Karbiševu, heroju Sovjetske zveze, ki so ga divjaško umorili v tem taborišču. Generala Karbiševa so ranjenega zajeli Nemci. V noči od 17. na 18. februar 1945 so hitlerjanci izpostavili generala Karbiševa ostremu mrazu in ga toliko časa po hivali z vodo, dokler se ni spremenil v blok ledu.

španskim bankam. Dopisnik piše, da je to potovanje rezultat poročila ameriškega predstavnika v Madridu Culbertsona.

Geslo »banka — bankie«, piše dopisnik, predstavlja očitno kompromisno rešitev za Washington, ker bo zasebni značaj poslovanja ščitil vladno ZDA pred kritiko v državi, zlasti pa pred kritiko ameriških delavcev. Na drugi strani bo gospodarska pomoč Španiji, ki bo najno okrepila pretiliz generala Franca, pomirila ameriško vojni ministristvo, hkrati pa so ZDA

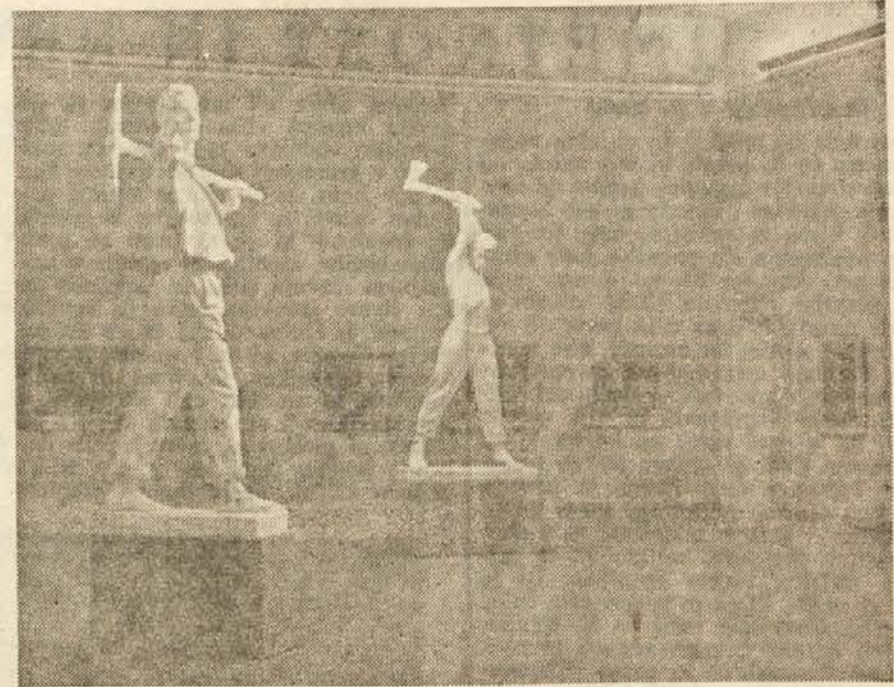
UMETNOST IN RESNICA

Ob razstavi »Društva slovenskih upodablajočih umetnikov« v Moderni galeriji

V proslavo Prešernovega tedna je ob otvoritvi Moderne galerije priredilo društvo slov. upodablajočih umetnikov obsežno razstavo slik, kipov in grafik. Zastopani so vsi člani društva, razstavljena dela pa so nastala po večini v letih 1946—1947, to se pravi, da razstava predstavlja slovensko umetnost v prvih letih po vojni. Na to razstavo so bili povabljeni vsi umetniki ostalih republik Jugoslavije, da se je udeležijo kot gostje z izborom svojih del iz zadnjih dveh let. Toda odzvali so se samo hrvaški umetniki z 18 deli ter tržaški slikarji z 10 deli. V glavnem je ta razstava dosegla zelo lep uspeh. Obiskovalci so zadovoljni. Marsikdo je izjavil, da tako dobre razstave pri nas do sedaj še ni bilo. Vsa ta dejstva govore, da so slovenski umetniki na pravi poti. A prav zato, ker ljudstvo kaže za to razstavo veliko zanimanje in ker se na razstavi vidi živahno prizadevanje vseh umetnikov, ki hočejo vsak po svoje rešiti problem umetnosti v današnjem času, je potrebno o razstavi govoriti. Govoriti je treba kritično, kajti le temeljita progresivna kritika bo pripomogla k nadaljnjemu usmerjanju naše umetnosti. Tako kritike mi še nimamo. Obstoji kritika ljudstva, ki pa še ni napisana. Strokovnih kritikov mi še nimamo. Zato bomo za sedaj umetniki sami morali pristopiti k graditvi progresivne kritike, ki bo osvetljevala naše delo, ki bo ločila do-

bodo, resno znanstvenost in idejno pravilnost umetnosti, ki se je pričela razvijati z revolucionarnimi delavskimi gibanji. Propadajoči kapitalizem se v poslednjih momentih rad poslužuje naprednih parol, pa naj si bo na področju politike, gospodarstva ali pa umetnosti, da bi zavrl delavska gibanja, zameglil množicam jasne poglede in se tako obdržal na oblasti. Drastičen primer takega potvarjanja in prekretanja na stranpot je udarec nemškega fašizma po formalizmu, ker je tudi ta bil spričo rasti realizma v Sovjetski zvezi že razkrinkan, in postavitve diktiranega realizma, ki je služil fašizmu, hkrati pa je imel nalogo gojlati s svojo formo delavski razred, ki po svojih zdravih načelih teži k realistični formi v umetnosti. Ta pokret nemškega fašizma moti še danes pri nas marsikaterega kratkovidnega, ki postavlja fašistični »realizem« kot paralelo s socialističnim realizmom, namesto da bi gledal v tem dvoje največjih nasprotij. Zavriganje prave revolucionarnosti in pojmovne realizma opažamo tudi pri nas v današnji dobi, čeprav je večina umetnikov že oddaljena od formalizma in se iz dneva v dan čvrsteje oprijemlje pravih izvorov umetnosti. Formalizem, ki se je precej vgnezdil v naši umetnosti po zaslugi pogojev in nazadnjaških ideologij v predvojnem času, je narodu-

manj zavedajo svojih negativnih ali pozitivnih lastnosti, ter poskušati pokazati pot naprej s strogo kritiko negativnih pojavov in razvijanjem pozitivnih vrednot. Mislim, da bomo to dosegli najlažje, ako naša dela ocenjujemo v odnosu do naše družbene stvarnosti. Kaj je naloga umetnika danes? Prikazati v svojih umetninah objektivno stvarnost s težiščem na pozitivnih elementih, ki kažejo pot naprej. Oblikovalna sredstva, kot so barve, risba, oblikovalni material, ne morejo biti sama sebi cilj, temveč sredstvo za prikaz objekta. Slika je na pravi poti, pri kateri vidimo prej, kaj je umetnik naslikal, kot s čim je naslikal. Način oblikovanja, to je stil, ne more biti sam sebi namen, temveč sredstvo za prikaz resničnosti. Predvsem pa je važna vsebina, ki je motor za obliko umetnosti. Najboljše, najbogatejša in najfantastičnejša je vsebina življenja, borbe in dela naših ljudi. Življenjska radost, žilavost, vztrajnost, globoka človečnost naših borcev, udarnikov, mladine je neizčrpna vsebina in snov za vse naše umetnike, ki zavzemajo v tej stvarnosti kot člani te družbe svoj osebni odnos v življenju in svojem umetniškem delu. Umetnina naj bo jasna, razumljiva, dostopna najnaprednejšim slojem ljudstva, potrjujoča vse najpozitivnejše delo ljudstva, umetnina naj pojasnjuje stvarnost v vsej njeni vsebinski globini in razvisti oblike. Umetnina naj na prvi pogled pove bistvo svoje vsebine. Umetnik, ki na kateri koli način daje v javnost svoje delo, je zanj odgovoren kot vsakdo, ki kar koli javno manifestira. Gospodarski ali politični govornik, ki ljudstvu ne bi govoril resnice v smislu napredka, zasluži, da ga ljudstvo vrže z govorniškega mesta. Isto zasluži umetnik, ki s svojimi umetninami ljudstvu kaže, ga navaja na dezorientiranost, anarhizem, nejasnost, primitivizem, defetizem, ko ta svoja dela daje v javnost. Naše ljudstvo gre danes po poti visoke zavesti, globokega človekoljubja z jasnimi cilji, ki jim se nikoli v zgodovini. Zato ni nikakor primitivno, kot so primitivna Spacalova in Maleševa dela, za katera se hoče najti opravičilo, da so »ljudska«, ker so primitivna »kot je preprosto ljudstvo primitivno«. Isti zablodi sledijo slike Cernigoja, Cesarja, Saksida. Praznotna dekorativnost teh slik nikakor ne odgovorja borbenosti našega ljudstva v Trstu, ki se že veliko let upira vsem reakcionarnim nečlovečnostim in med katerimi ti umetniki živijo. Blizu jim je tudi Kobe, čigar samozadovoljno opajanje nad barvami ne odgovarja nič lastni vsebini slike »Zanjice«. Svet, življenje, ki ga živimo, nista tako prazna, temveč le oni so prazni in brezidejni. K njim spadajo tudi olja R. Debenjaka, čeprav so bližja resničnosti kot ostalih, vendarle v osnovi še popolnoma dekorativna, okraševalna zajeta, dočim nekatere grafike kažejo mnogo lepših prijemov, kar nam daje upanje, da bo to prenesel v bodočnost tudi na olja.

Pogled na del razstave s kipoma Tineta Kosa »Udarnik« in »Sekač«

Lamut: Pogled na Prozor (risba)

bro od slabega, dobro razvijala, slabo pa odlučila in zavrgla. Umetniki med sabo precej debatiramo. Kritično delo se pojavlja tudi ob vodstvih na razstavi sami, ki ga opravljajo umetniki. Treba pa je tudi pisati. Ta moj članek naj bo prispevek k skupni graditvi kritike. Iznašam svoje osebno mišljenje o našem delu in se nadajam, da se bo javil še kateri drugi umetnik, kajti le z borbo med številnimi resnimi pogledi se bo ustvarila učinkovita kritika. V vseh mogočih variacijah svojega razvoja in razvoja človeške družbe je umetnost vedno spremljala življenje človeka. V vseh dobah je bila odraz človeške družbe in njenih sprememb. Javljala se je v obliki in vsebini, ki izraža dobo, stopnjo socialnega razvoja in deželo, kjer je nastala. Kakor se človeška družba razvija od svojih početnih primitivnih oblik preko vseh faz razredne družbe do kapitalizma, tako se je tudi umetnost razvijala po isti poti, odvisna od gospodarskih prilik, znanosti, tehnične zmogljivosti in idejne orientacije svoje dobe. Bila je ojačevalca blagostanja, dokumentator, propagator ali prodorni osvetljevalec resnice, pa tudi zavirač napredka — odvisno od tega, kdo je bil njen produktor. V današnji dobi, ko postopoma razpada poslednja razredna družba in se umika kapitalizem kot zavirač napredka, katerega razkrinkuje in bi je napredok delovnih ljudskih mas, se s tem zaključuje večstoletna epoha razrednih družb. Poraja se z revolucionarnimi probi njeno nasprotje, to je socialistična družba. A umetnost kot izraz družbe preživlja danes svoje odločilne revolucionarne prelome. V čem je prelom naše umetnosti? Ta prelom se vrši v razkrinkavanju kapitalistične umetnosti in ustvarjanju osnov za socialistično umetnost. Iz abstraktno dekorativne oblike in breznačelne vsebine formalizma ni mogoče razviti nobene ljudske umetnosti. To se pravi, treba je pričeti pri narodni obliki, to je obliki, ki je ljudstvu razumljiva, dojemljiva, ki je tudi utemeljena in okrepljena z oblikami umetnosti onih dob v zgodovini, ki so nam najbližje, najnaprednejših dob v preteklosti in z vsebino ljudskega duha, ljudskega življenja, podprto z vsemi najnaprednejšimi humanimi idejami današnjih in preteklih dni. V času razpadanja kapitalizma, v dobi imperializma je nastala formalistična umetnost. Skupno z njo so nastale tudi varljive, bombastične parole, ki so naglašale »revolucionarnost« kubitizma, ekspresionizma, futurizma. Slišali smo o »osvobojevanju duha«, o »resnični svobodni neodvisnosti umetnosti«, o »izrazu in dvigu podzavesti in njenih bogatih zakladov«, tudi »znanstvenosti«, govorilo se je o »laboratorijskem delu«. Kaj je vsa ta umetnost končno hotela, kakšen končni cilj vseh teh medsebojno si nasprotnih prizadevanj moremo danes ugotoviti? Ves ta formalistični pokret je bil samo zavora za pravo revolucionarnost, pravo svo-

osvobodilna vojna spodrezala korenine. Učvrstitev ljudske oblasti in graditev po petletnem planu pa razkrinkuje njegove ostanke, ki se poskušajo za vsako ceno še obdržati pod raznimi maskami in na razne načine. Javljaja se v toleriranju formalističnih pojavov s »strokovnjaškimi« izjavami: »Umetnost je umetnost, politika je politika«, s sklicevanjem na »demokracijo«, češ v demokratični deželi ima pravico vsak umetnik ustvarjati, kakor in kar se mu ljubi. To pomeni zavestno ali nezavestno propagiranje anarhizma, ko se demokratična načela rušijo tam, kjer gre za naprednost, v tem primeru za vsebinska realistična prizadevanja. Ostanke formalizma se skušajo obdržati na še bolj zakrinkan in rafiniran način: s forsiranjem sicer realističnega nazora, toda to le bolj po likovni plati, in z odbijanjem vsebine posebej tam, kjer poskuša zajeti vsebino našega današnjega življenja, naglašanje in upoštevanje pesimistične, tegobne vsebine proti borbeni, vedri vsebini ter zlobno identificiranje naprednih del s konjunkturizmom. Vsi ti elementi se kot zaviraški ostanke motajo med nekaterimi umetniki tako v njihovem delu, kakor tudi v njihovih medsebojnih osebnih odnosih. Zato je danes spričo takih pojavov umetnostno delo potrebno analizirati tako v splošnem, kakor pri posameznikih, ki se v večini tudi sami bolj ali

manj zavedajo svojih negativnih ali pozitivnih lastnosti, ter poskušati pokazati pot naprej s strogo kritiko negativnih pojavov in razvijanjem pozitivnih vrednot. Mislim, da bomo to dosegli najlažje, ako naša dela ocenjujemo v odnosu do naše družbene stvarnosti. Kaj je naloga umetnika danes? Prikazati v svojih umetninah objektivno stvarnost s težiščem na pozitivnih elementih, ki kažejo pot naprej. Oblikovalna sredstva, kot so barve, risba, oblikovalni material, ne morejo biti sama sebi cilj, temveč sredstvo za prikaz objekta. Slika je na pravi poti, pri kateri vidimo prej, kaj je umetnik naslikal, kot s čim je naslikal. Način oblikovanja, to je stil, ne more biti sam sebi namen, temveč sredstvo za prikaz resničnosti. Predvsem pa je važna vsebina, ki je motor za obliko umetnosti. Najboljše, najbogatejša in najfantastičnejša je vsebina življenja, borbe in dela naših ljudi. Življenjska radost, žilavost, vztrajnost, globoka človečnost naših borcev, udarnikov, mladine je neizčrpna vsebina in snov za vse naše umetnike, ki zavzemajo v tej stvarnosti kot člani te družbe svoj osebni odnos v življenju in svojem umetniškem delu. Umetnina naj bo jasna, razumljiva, dostopna najnaprednejšim slojem ljudstva, potrjujoča vse najpozitivnejše delo ljudstva, umetnina naj pojasnjuje stvarnost v vsej njeni vsebinski globini in razvisti oblike. Umetnina naj na prvi pogled pove bistvo svoje vsebine. Umetnik, ki na kateri koli način daje v javnost svoje delo, je zanj odgovoren kot vsakdo, ki kar koli javno manifestira. Gospodarski ali politični govornik, ki ljudstvu ne bi govoril resnice v smislu napredka, zasluži, da ga ljudstvo vrže z govorniškega mesta. Isto zasluži umetnik, ki s svojimi umetninami ljudstvu kaže, ga navaja na dezorientiranost, anarhizem, nejasnost, primitivizem, defetizem, ko ta svoja dela daje v javnost. Naše ljudstvo gre danes po poti visoke zavesti, globokega človekoljubja z jasnimi cilji, ki jim se nikoli v zgodovini. Zato ni nikakor primitivno, kot so primitivna Spacalova in Maleševa dela, za katera se hoče najti opravičilo, da so »ljudska«, ker so primitivna »kot je preprosto ljudstvo primitivno«. Isti zablodi sledijo slike Cernigoja, Cesarja, Saksida. Praznotna dekorativnost teh slik nikakor ne odgovorja borbenosti našega ljudstva v Trstu, ki se že veliko let upira vsem reakcionarnim nečlovečnostim in med katerimi ti umetniki živijo. Blizu jim je tudi Kobe, čigar samozadovoljno opajanje nad barvami ne odgovarja nič lastni vsebini slike »Zanjice«. Svet, življenje, ki ga živimo, nista tako prazna, temveč le oni so prazni in brezidejni. K njim spadajo tudi olja R. Debenjaka, čeprav so bližja resničnosti kot ostalih, vendarle v osnovi še popolnoma dekorativna, okraševalna zajeta, dočim nekatere grafike kažejo mnogo lepših prijemov, kar nam daje upanje, da bo to prenesel v bodočnost tudi na olja. Virtuozna vehementnost barvnih ploskvic G. A. Kosa ne kaže dovolj iskanja za prikazom objekta. Težišče je na okraševalnih frapantnostih bolj kot na objektu. Vendarle opažamo pri njem, da se oddaljuje z bolj dekorativnostjo, če primerjamo »Cvetlice« (t. 37) kasnejšega datuma napram »Cvetlicam na svetleem ozadju« (št. 39), ki datirajo iz predvojnih časov. Kasnejše delo ima več realističnega prijema, zato moremo pričakovati, da nam bo v bodočnosti dal svoje najlepše uspehe. V nekkih ozirih podoben je Marij Pregelj, čigar slike silijo gledalca v dojem ohlapnosti, v kateri se izgubljajo tudi tisti prijemi, ki bi sicer mogli privedi Preglja do realistične obdelave. Opajanje nad bolj ali manj oprijemljivimi »slikarskimi« domisljicami slikarja ovira na poti iskanja in ga vleče zgolj v barvito dekoriranje platen. Toda če upoštevamo izreden talent in čut za objekt, ki ga Pregelj ima, kar se mar-

sikje vidi, smemo upati v bodočnosti na krepke rezultate, posebno ko bo vsebina, ki se je loteva (»Pionirja«), dala in okrepila obliko vsakršnim njegovim slikam. Nacionalno zatiranje in socialne krivice, pod katerimi je živel slovenski narod dolga stoletja in ki so jim vzrok tuja gospoda in domači klerikalni in liberalni samosilniki, so naselile v Slovence boječnost. V umetnosti se to izraža poleg drugih pojavov tudi v neki otožni idiliki. Ostanke tega bi mogli opaziti pri raznih slikarjih, posebno onih, ki slikajo krajine. To zapažamo pri Pavlovcu, D. Klemenčiču, tudi Miheliču, na poseben način v Didkovi krajinji ter v delih N. Omerze in S. Kregarja. Tako sončna, polna zraka, svežine in veselosti je naša pokrajina, toda ni še dobila svojega umetnika. Impresionisti so pričeli, toda so kmalu zašli v razblinjenost. Ali je Didkova pokrajina slovenska? Ali Klemenčičevi »Prostovoljni delavci« delajo v naši pokrajini? Ali Pavlovec ne vidi žilave borbe kraških ljudi, ki se izvijajo vztrajno iz svojega uboštva? Ali so večne ruševine in gnile bajte F. Miheliča edina značilnost za našo herojsko borbo in današnje monumentalno izgradnjo? One dajejo dojem tragedije, kar pa ni naša borba nikakor bila. Ni izgovor, da so te najbolj slikovite, ne drži. Slikovitost v umetnosti ni omejena zgolj na nekatere objekte, temveč jo najdemo posebno tam, kjer je mnogo gibanja, mnogo rasti, ne pa propadanja. Ta dela moremo smatrati kot dobro narisan material za nadaljnje umetniško delo, ali pa zgolj kot dokument. Podobno je z Jakčevimi risbami in grafikami. Otožnosti in tegobnosti je pri njem manj kot pri zgoraj omenjenih delih, pač pa njegova dela pomenijo v večini le spretno nabiranje skic, čisto že žurnalističnega značaja. Težnja za množino povzroča ohlapno virtuoznost, kar nikakor ne more zamenjati krepkih prijemov in poglobitve, ki jo iskanje resnice zahteva. Za umetnika ni dovolj dokazovati samo to, da ohvlada risbo ali spretnost v barvah, kajti obvladanje teh problemov pomeni le posest orožja, ki ni prišlo v akcijo. Kakor je že pokazal svojo posebno sposobnost v nekaterih portretih, risanih s »kredo«, a še več v jedkanicah. To delo ga je primoralo na poglobljanje. Tu bi moral graditi dalje, posebno še, ker v našem slikarstvu portret sploh ni razvit. Vzroki v naši preteklosti so zapustili v naši umetnosti najrazličnejše sledove, katerim se pa posamezni umetniki, ta več — oni manj uspešno izmotavajo in se bore proti njim. Treba je upoštevati in ceniti vsako borbo, kajti kdor jo je pričel, jo bo z vztrajnostjo gotovo nekoč izbojeval. Po eni strani duhomorno kruhoborstvo, po drugi idealistični nazori, ki so jih kot na drugih, tako tudi na umetnostnem področju vzdrževali nekateri umetnostni zgodovinarji in kritiki in s tem silili

umetnike na razna stranpota. Današnja stvarnost šele je odvrгла vse sponne preteklosti in daje umetnikom možnost razmaha. To prehanje se posebno jasno vidi pri naših kiparjih. Oni imajo posebne predpogoje v tem, ker nikoli niso tavalji v izrazitem formalizmu, ampak so vedno iskali, čeprav včasih nekoliko stilizirano ali skonstruirano, v bistvu pa vendarle realistično obliko. Isto vidimo tudi pri slikarjih Sedeju, Omerzi, bratih Vidmarjih, Evgenju Sajovicu, tudi T. Kralju, dočim S. Kregar preživlja mnogo več idejnih preizkušenj kot ostali. Nekdo je bil nadrealist, česar pa se je začel otesati, ko se je vrnil iz Prage v Slovenijo. Danes se še vedno bavi sam s seboj. Njegova tihotižja sijejo skozi kopreno tegobe, neke notranje življenjske katastrofe, ki ga je vrgla od človeka in družbe. On prehaja na pokrajino in portret, kjer bolečnost izginja. Prizadeva pa si rešiti problem dela, ki ga še ni osvojil. Zanimivo je, da tako njemu kakor marsikateremu umetniku sprememba motivike dela težave, ne zgolj v figurah, temveč tudi v osnovnih stvareh kot na primer perspektivi, najsi bo v risbi ali barvi. Vztrajno in uspešno se bori T. Kralj. Čeprav njegova dela še vsebujejo nekoliko mistike in stiliziranosti, vendar le dobivajo izraz, a figure človeško toplino. M. Sedej je realističnemu prijemu nekoliko bližji in zato bližji človeku. Čeprav je v njegovih delih več prirejanja, kar vleče v statiko, kot iskanja, se vidi lep napredok. Od družinske slike starejšega datuma je danes prispel do »Portreta dečka«, ki kaže resen študij, in do »Ribičev«, kjer dobiva večjo širino. Njegovo gibanje v krogu družine, odmaknjene od velikega dogajanja naše dobe, bo morda našlo pot v svet današnje stvarnosti, čim več se bo loteval po eni strani študija po naravi, po drugi pa izbral motive iz našega življenja. Bližji naravi je N. Omerza. To morda zato, ker slika vse po modelih. Danes poskuša najti pot v stvarnosti s slikanjem tovarn, kar pa je zanj trd oreh, kakor tudi za Ev. Sajovica in Kurnarja. Mislim, da pokrajina ali tihotižje zahteva še posebne obdelave, s katero je treba vnesti vsebino, ki gledalca zagrabi. Isto je z objekti kot so tovarne in stroji, pa četudi brez figur, kajti ne moremo jih šteti med umetniško reševanje, ako niso zagrabljene z globokim človeškim odnosom. Ni dovolj zgolj perspektivna pravilnost risbe in barvnih odnosov, temveč slika mora »dišati« po resničnosti, po ljudeh, ki so napravili te tovarne in jim dajejo svoj pečat, ki so končno preoblikovali pokrajino. Pokrajine Vladimirja Lamuta dajejo naslutji, da se bodo razvijale v to smer. Danes je njegovo delo polno zunanje svežine, toda če bo bolj težil za kvaliteto na račun kvantitete, se bo razvil v močnega slikarja. Brata Vidmarja sta se že zgodaj začela upirati raznim idealističnim pogledom v umetnosti. To predvsem po motiviki. Vendarle bi svoja dela morala okrepiti z vztrajnim študijem po naravi, po modelih, kar bi z njihovih del pregnalo neko meglenost in nesigurnost v risbi in barvi. Osnovni prijem je dober, treba ga je samo razviti. V njih delih ni tegobnosti, toda tudi ne strasti. Mnogo svežine vsebujejo akvarrelj F. Zupana, ki niso dekorativni, temveč precej blizu iskanja objekta. Slično svežost najdemo pri M. Gaspariju pri motivični plati, dočim pri F. Klemenčiču dominirajo bolj poteze s širokim čopičem kot pa objekt sam, čeprav so te poteze ponekod nasičene z barvo objekta v značnem prostoru. Njegova »Ženska glava« razodeva lepe sposobnosti, ki pa niso razvite. Svežino, čeprav s pomanjkanjem iskanja in globine, najdemo v akvarelih Lj. Ravnikarja in B. Vavpotiča, dočim je Mira Pregelj hladna kljub navidezni svežini: njene poteze so daleč od objekta. Podobno je tudi z R. Slapernikom, čeprav nakazuje približevanje objektu, a tega le ne izvede, temveč ostaja odmaknjena. Bližja je A. Sodnikova, ki pa ji manjka temeljitost študija. Veliko resnosti in sposobnosti kaže Jela Humek-Trnkoczy, pač pa menda premalo zaupanja vanje. Tu in tam pokaznje sposobnosti tudi T. Gorjup, ki pa čisto zaide v neko plehkost. Globljih prijemov je sposoben F. Godec. Nekatera njegova olja kažejo močan občutek za objekt, ki sicer povsod nastopa pred slikarskimi sredstvi. Ako bo on te prijeme še razširil in poglobil, bo prispel do vidne pomembnosti v naši umetnosti. Na prvi pogled razli-

Slavko Fengov: Prenos ranjencev (izrez iredske)

Nadaljevanje na 6. strani.

UMETNOST IN RESNICA

Nadaljevanje s 5. strani.

Čen, toda po odnosu do objekta podobna mu je K. Jakob, ki ima morda od vseh slikarjev najmanj nagiba do odevanja objektov s kakršnimi koli koprnamami. Ribsa in barve so trde, preproste, predmetne. To je težka, toda zdrav pot. Ako bo na tej osnovi gojil in razvijal risbo, ki je še ne obvladuje dovolj, in prav tako barvo, ki mu marsikje ugaša, bo dosegel lepe uspehe. Posebno neposrednost in oprijemljivost najdemo tudi v dveh pokrajinah Sonje Vončinove. Iz njih govori priroda v prvi vrsti, ne barve, ki mu skromne. Ona ne oblaaga platen z raznim balastom duhovljenja in iskanja efekta, temveč uporablja samo toliko sredstev v samem materialu in v oblikovalnih prijemih, kolikor je za prikaz objekta nujno potrebno. To je zdrav način, ki ga je možno zelo daleč razviti. Nasprotje temu je M. Kavčič. Kljub tolikim polnim potezom in velikim razgibanostim, to se pravi slikovitosti, jedva vidimo objekt. Zakaj ne bi pristopali k objektu jasno in neposredno. V podobni neoprijemljivosti se je gibala tudi A. Lenka Gerlovič, kar kaže tempera »Porušena vas«, toda zanjo pomenijo slika »Kuhinja« in pa tonirane risbe že velik skok k objektiviranju, kjer bo našla bolj plodna tla za svoje nadaljnje delo. Zelo trezne prijeme v tem pogledu kaže J. Ipač. Ako bo delo razširil in poglobil, smemo pričakovati prav dobrih uspehov. Podobno je tudi s Zinauerjem. Na osnovi spoznanja svojih najboljših lastnosti je možno vsakemu umetniku dovesti svoje delo v gibanje, ki ujame korak z našim življenjem. Pretravanje v neposrednosti prijema bi mogli smatrati Uršičevo »V delavnici«. Čiščenje vseh »slučajnosti«, ki jih stvarjajo čopič in barve, slikarju otežkoča iskanje in zgodi se, da privede sliko v hladnost in statiko, kar pomeni ponovno oddaljevanje od resničnosti, ki je v neprestanem gibanju.

Zelo globoko je v prikazovanju objekta prispel G. Stupica. Njegova temeljitost v opazovanju objekta in spoznavanju oblikovalnih sredstev ter žilavost v iskanju načina za prikaz zamisli pomeni velik korak naprej od vseh doslej omenjenih slikarjev. Njegove poteze s čopičem ali lopatico niso same zaradi sebe in efekta, kakor se morda zde na prvi pogled, temveč brendžijo tik ob objektu in se ga mestoma z močnim zvokom dotaknejo. Slike so globoke in ne pripovedujejo v prvem hipu, temveč po daljšem opazovanju. Iz teh slik se čuti monumentalnost kljub nevelikim formatom. To zaradi kompozicijskega prijema, prostora, ki gre preko okvira in po človeško prijema vsebino. Le ti ljudje za našo resničnost niso tipični, temveč redki. Te ljudi vodi »usodna«, kakršno poznamo iz romanov Dostojevskega. Toda glede usode je našemu ljudstvu bilo »usojeno« nasprotje od človeške pasivnosti, to usodo si je zavestno ustvarilo ljudstvo samo. In kar se tiče slikovitosti, menda ni človeška pasiv-

Muzadžić Omer: Tihožitje

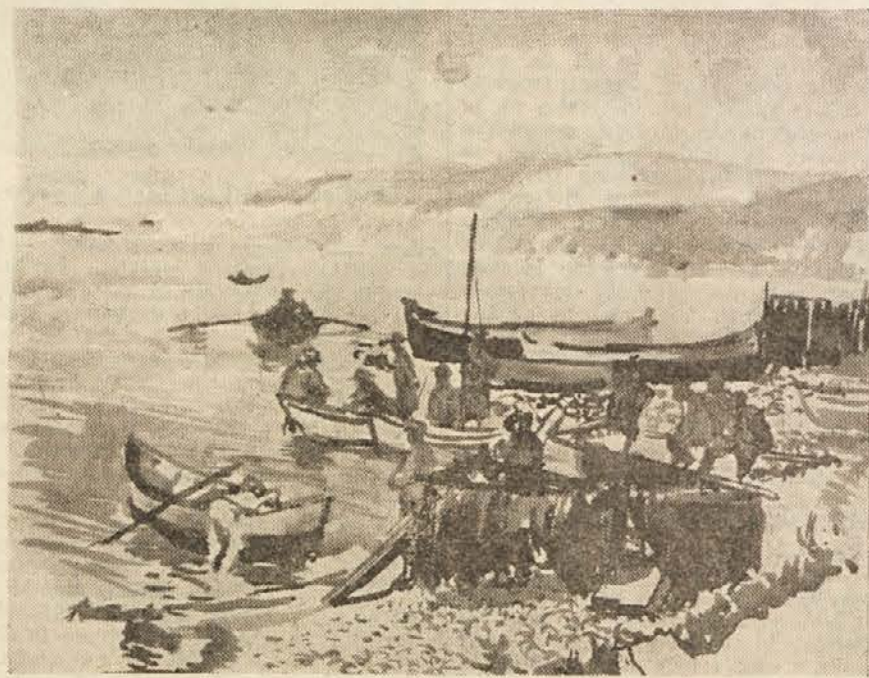
nost najbolj slikovita, saj pelje v mračnost, v živo barvo. Slikovita je aktivnost, zdravje, gibanje, čim globlje in čim širše je. Če primerjamo te slike z resničnostjo, tako kot naj jo primerja umetnik, t. j. s tipičnimi pojavi, kakšna je potem »Deklica z lampijonom« napram mladinci, kakršne srečujemo z baklo v roki n. pr. na predvečer 1. maja? Ali n. pr. »Dečko z lubenico« napram bistremu pionirju, ki ve, da bo inženir, pilot ali še kaj več? In »Starček napram vztrajnim starim rudarjem? Če bo Stupica s svojim silnim talentom, ki z oblikovalnimi sredstvi s toliko živostjo prinaša objekt kot optično resničnost, z isto živostjo vnesi v svoja dela tudi vsebino življenja, sredi katerega živi, kot splošno neizogibno resničnost, bo pomenil za naš narod enega največjih umetnikov.

V mnogih ozirih različen od njega je Z. Didek. Njegovo iskanje objekta je zelo nemirno, kar se ne kaže toliko v izbiri motiva, kolikor v njega obdelavi. Iskanje ima v sebi skoraj nekaj nasilnega in nervozno napetega, tako da mu često v končnih momentih počasi struna, namesto da bi zapela s polnim glasom. On objekta ne prikliče na platno, temveč ga bolj ustvarja po subjektivnem merilu, kar vodi v grotesko. Čemu »Pionirju« deformirati obraz in roko zakaj lomiti barvne tone in s tem zadušiti njihov dih? S tem ni prikazana cvetoča bistrina naših pionirjev. »Pokrajina«, ki bi morala najbrž pokazati monumentalnost naših hribov, daje vtis strahotnosti.

Vsebinska slika »V internacijo« je po prvem hipnem vtisu pogodena, toda nadaljna obdelava tega objekta vodi zopet v groteskno shemo, posebno kar se tiče figur, ki bi končno morale povedati bistvo, za katero gre, in plahta na kamionu, ki je tu prav za prav edini nosilec vsebine, bi morala v nadaljnem razvoju slike le podpirati to, kar figure govori. Slika je končno nejasna. Iz Didekovih slik še ne čutimo tistega človeka, ki ga poznamo iz vrst borcev, udarnikov, mladine, ali tistih junakov, ki so tiho dali življenje v internacijah ali ob zidovih talcev. Ta človek ni grotesk, temveč poln notranje lepote. Toda ker je pri izbiri motivov Didek, nasprotno od Stupice,

da mu je majhna plastika samo še stvar beležke, skice, v kateri se ne zna več izražati tako, kakor v velikem formatu.

Lep uspeh za Božo Pengova pomeni njegova plastika »Odlučitev«, ki je, za razliko od pojmovanja statike v kiparstvu, vsa v gibanju. To pa je za njegovo nadaljnje delo osnovne važnosti. To ga razlikuje od ostalih kiparjev razen T. Kosa in I. Zajca, ki je razstavil za to snov majhno plastiko »Borba«, ki bi mogla biti med najlepšimi, če bi vsa njena obdelava odgovarjala njeni kompozicijski vrednosti. Prijem za snov današnje stvarnosti daje več gibanja tudi plastikam K. Putriha in Z. Kalina, ki sta žal

N. Omerza: Peščina na Črnem morju

zagrabil v sredino našega življenja, bo za to snov našel tudi neposrednejšo obliko. Prav ta vsebina, ki jo Didek danes zajema, bo dala obliko njegovim delom. In ker jo je zagrabil s strastjo in notranjo potrebo, lahko pričakujemo od njega velikih rezultatov.

Najbližji naši pokrajini po čustvenem odnosu do nje je F. Pavlovčev. Njegov odnos je poetičen s primesjo otožnosti, ki pa nikdar ne zaide v bolnost. Njegove današnje slike kažejo v primeri s prejšnjimi njegovimi večjo oprijemljivost v donatanju objekta, a človek z živino, ki je z njim v zvezi, počasi postaja nosilec vsebine, kar pri prejšnjih njegovih delih ni bil. Ker Pavlovčev živo spremlja naše življenje, lahko pričakujemo, da bo nosilec vsebine postal ta naš borbeni človek, ki daje ton naši pokrajini.

Zelo blizu mu je Avrelj Lukežič, ki je po svojem velikem talentu popolnoma različen od svojih tržaških tovarišev-slikarjev. Iz njegovih slik diha tisto, kar vsebujejo pesmi S. Kosovele. Njegovo delo je treba še posebej naglasiti, ker ni padel pod vpliv formalizma, ki ga obkroža z vseh strani, temveč je ostal zdrav v svojem delu in se uspešno bori proti vsem žalodam. Čeprav njegovi »Talci« dajejo vtis brezoblične mase, kar talci v resnici niso bili, kajti globoko zaveden človek ni brezobličjen, je v tej sliki pogodeno to, kar je hotel prikazati: to je moment grozodejstva na Krasu. Ko se bo on, ki je še mlad in samouk, razvil, bo zajel tržaškega, kraškega človeka v vsej njegovi žilavi odporosti, ki danes tako uspešno kljubuje fašizmu v vseh oblikah.

Daleč od napačnih prijemov v našo stvarnost, kakor tudi od pomanjkanja oboževanja s temeljitim znanjem, pa stoji S. Pengov s svojo skico in izvedbo velike freske, ki predstavlja našo osvobodilno borbo in njene uspehe simbolično, toda z veliko realistično prepričljivostjo. S svojo preprostostjo in jasnostjo je Pengov dal s tem delom najčvrstejši primer in osnovo za graditev naše umetnosti. Formalisti in njihovi simpatizerji so take prijeme zelo radi imenovali navadno obrtništvu, toda če je Slavko Pengov z »obrtništvo« prebil za umetnost najtežje dobe, ki so večino drugih umetnikov vrgle ali v formalizem ali v subjektivistične, bolne, nerealne in polrealne, več ali manj zbežane poizkuse, potem si je izbral najboljšo pot. Kjer koli je delal, povsod je razvijal sistematično gradnjo slike, razvijal je svojo vztrajnost in delazmožnost; Pengov je delavec — umetnik. Njegove skice kažejo, kako se temeljito pristopa k obsežnemu delu. Postavljati tako delo kot primer vsem drugim je predvsem važno danes, ko vsa teža preteklosti ovira veliko večino naših umetnikov, da ne znajo prijeti za današnji problem. To delo je na naši razstavi vidno, ono osvetljuje in razčlenjuje vsa ostala dela. Glede na to ustvaritev bo vedel S. Stupica, kaj je z njegovo »Deklico z lampijonom«, Z. Didek, kaj je s »Pionirjem«, M. Sedej z »Ribiči«, D. Klemenčič z »Borkos«, Vidmarja z »Svojimi deli«. To delo dviguje problematiko naše umetnosti na novo ravni, na kateri se bodo razčiščevali vsi naši umetniki, na njej bodo rasli vsi, ki hočejo pošteno, in padali vsi, ki nimajo zdravih odnosov, ki nimajo umetniških odnosov do naše stvarnosti.

Mnogo teh pogojev imajo tudi naši kiparji. Predvsem je pokazal odlični prijema Tine Kos. Njegova plastika ni lepotična, temveč preprosta, človeška. To je plastika človeka, kakršnega poznamo iz naših rudnikov, iz naših tovarn z naših polj. Tine Kos, ki se je vse življenje bavil s takimi problemi, je danes bujno zaživel. Zrastle je iz majhne plastike v veliko in zdi se,

razstavila več starejših, a manj novejših del. Putrihov »Napreč«, čeprav majhna plastika, pritegne vsakega gledalca, dočim njegova velika plastika »Kopalka« ne pušča nobenega vtisa. Prav tako so bolj opazni portreti Zdenka Kalina, kakor pa njegov ženski akt v naravni velikosti, ki ne presega prav dobre študijskega dela.

Delazmožnost je pokazal Boris Kalin s štirimi plastikami. Njegov lep akt »Petnajstletna« vzbuja pozornost po svežini vsebine in preprosti obdelavi. Najboljše njegovo delo pa je portret maršala Tita, ki je doslej vsakakor najboljši maršalov portret.

Velike sposobnosti bratov Kalinov in Putriha, ki so na tej razstavi jasno vidne, nam bodo v bodočnosti, ko bodo svoj prijem v življenje današnjega časa še poglobili, dale brez dvoma zelo lepe rezultate. Isto moram reči tudi o F. Smerduju, ki je v svojih dveh portretih pokazal velike kiperske sposobnosti.

Precej kiperskega znanja so pokazali Kogovšek, Kolbič, Sajevec in Hribar s svojimi portreti, katerim pa manjka živosti. Lepe uspehe je pokazal Stanek Dremelj s svojimi plaketami. Ivan Napotnik, ki ga poznamo kot rezca lesene plastike, je razstavil majhno dekorativno zasnovano plastiko »Junak«.

S tem je podana približna primerjava razstavljenih del v odnosu do našega življenja. Potrebno bi bilo obravnnavati več posameznih del, toda tega na tem mestu ni mogoče, a končno zaenkrat to niti ni bil moj namen. Poskušam samo prebiti mučno molčečnost v našem tisku, ko se nikdo ne oglasi o naši umetnosti, čeprav si naši umetniki veliko prizadevajo. Prav v tej molčečnosti nekaterih umetnostnih zgodovinarjev in drugih, ki so se nekoč spuščali v kritike, vidimo veliko ideološko zagato in dezorientiranost. Poleg tega pa naj pozitivna kritika, ki danes obstoji v ozkem krogu umetnikov samih, zavzame večji obseg, se krepi s splošno ljudsko kritiko, a hkrati razvija in vzgaja zdravo ljudsko kritiko na višjo stopnjo poglobitve v poznavanju umetnosti. Obseg orientacije naj zavzame jugoslovansko merilo, ki nam je potrebno, da bolje spoznamo svojo slovensko umetnost. Tega so se slovenski umetniki dobro zavedali, ko so na to svojo razstavo povabili kot goste umetnike vseh republik FLRJ. Žal pa se zaradi tehničnih težkoč niso mogle odvzati vse republike, temveč so poslali svoja dela samo Hrvatje. Zato jih tem topleje sprejemamo. Ta njihov odziv pogloblja bratstvo in edinstvo med našimi narodi. Hkrati kažejo našemu narodu, da se bore za iste cilje v umetnosti kot mi, našim umetnikom in sebi pa dajejo priliko presojanja naših uspehov na eni in njihovih na drugi strani.

V perspektivi naše bodočnosti ne gre zgolj za to, da se spremeni motivika naše umetnosti, temveč gre za prevzgojo umetnikov samih. Naj umetnik slika kompozicijo, pokrajino, tihožitje ali kar koli, iz vsega umetnostnega dela naj diha nov človek. To je človek velike realistične fantazije. To je fantazija tistega človeka, ki se je skoraj gorokor uprl fašističnemu vojnemu stroju, fantazija tistega človeka, ki se ni ustrašil pričeti novo življenje v strahotno porušeni domovini ter jo brez tujega pomoči dvigniti na raven blagostanja, in ki danes gradi po velikem načrtu novo družbo, nov svet.

Kateri koli izgovor umetnikov, da je prevzgoja nemogoča, je jalov. Umetniki niso taki, ker bi se taki rodili, temveč predvsem zato, ker jih je življenje tako vzgojilo. Kakor se je vzgojil, tako ga je možno prevzgojiti.

V perspektivi razvoja naše dežele gledaj na preteklo dobo, ki so, čeprav družbeno-razvojno nižje od naše, ustvar-

Poročila iz naših krajev

Delovne obveznosti v vevški papirnici

Vevče, 2. marca

Za prvomajsko tekmovalje so se delavci v vevški papirnici obvezali, da bo vsak napravil najmanj po 20 prostovoljnih delovnih ur na gradiliščih, ki so v planu KOOF v Polju, 26. februarja pa so na množičnem predvolivnem seetanku sprejeli še nove obveznosti. Na predlog upravnega odbora in pododborov sindikalne podružnice so se obvezali za prostovoljno delo pri gradnji zadružnih domov v Zalogu, Snebrih in Dobrunjah. Tako je sedaj njihova skupna obveznost 45.000 prostovoljnih delovnih ur.

Poleg skupne obveznosti pa se je 72 delavcev in delavk obvezalo še za 100 do 300 prostovoljnih delovnih ur. Te obveznosti znašajo skupaj 13.000 ur. Ker ni bilo na tem seetanku vseh delavcev, se sedaj še vedno kateri oglašajo v sindikalni pisarni s svojo obveznostjo.

Ključariji v papirnici Vevče so se obvezali, da bodo v najkrajšem času naredili stroj za izdelavo opeke za opekarno v Zadorvu, kjer bodo izdelovali opeko za zadružni dom v Dobrunjah in Polju.

(Z. L.)

Delovni izlet ptujске zdravstvene ekipe in obrtnikov v Žetalah

Ptuj, 2. marca

Dne 15. februarja je socialno-zdravstveni osek OLO Ptuj skupno z bolniškim osebjem ter obrtniki napravil delovni izlet v Žetale. Ta hribovska vas je bila ena izmed najpotrebnejših, zato jo je zdravstvena ekipa izbrala za prvo točko letošnjega programa.

V prtljnih sobah šolskega poslopja so se nastanili obrtniki-krojači in čevljarji, ki so s seboj pripeljali stroje, orodje in material. V ostalih prostorih pa se je nastanila zdravstvena ekipa: 4 zdrav-

nik, 2 dentista, babica, instrumentarka, 3 bolničarji in 4 strežniki. Vaščani so množično prihajali. Seveda so najprej obiskali rokovalce, nato pa so šli še k zdravstveni ekipi. Skupno je bilo pregledanih 250 ljudi.

Ta delovna akcija je dokazala tesno povezavo mesta z vasjo, kakor tudi pravilno razumevanje in sodelovanje kmečkega delovnega ljudstva z delovnim obrtništvom, delavci in delovno inteligencijo.

(J. K.)

Sindikalna podružnica gradbišča Ljubljana-Vič tekmuje

Ljubljana, 2. marca

Člani sindikalne podružnice št. 28 v Ljubljani so pravilno razumeli pomen tekmovalja ter si zadali nalogo, da bodo tekmovali med seboj, kateri izmed članov se bo obvezal za čim več prostovoljnih ur v letu 1948. Za 300 prostovoljnih ur pri gradnji Dolenjske ceste so se obvezali tovariši Korinšek Dušan, Petan Franc, Ponikvar Jože, Ravter Franc in Kavečič Jože. Ostali tovariši so se obvezali po 200, 100 in po 50 prostovoljnih ur. (P. J.)

Pletilni tečaj v Bovecu

Bovec, 2. marca

Na pobudo AFŽ v vasi Čezsoči je Centralna zadruga »Dom« v Ljubljani organizirala v Bovecu 24-dnevni pletilni tečaj. Tečaj je obiskovalo 75 deklet in žena. Vodila ga je Tončka Talerjeva. Na razstavi, ki so jo priredile tečajnice 16. februarja, smo videli, kaj vse so se naučile v tečaju. Izdelale so lepe puloverje, čepice, rokavice in drugo. Izdelano blago nameravajo razstavljati tudi v Ljubljani v trgovini »Dom« v Šelenburgovi ulici.

(H. K.)

Glasbeni večer pri Sv. Luciji ob Soči

Sv. Lucija ob Soči, 2. marca

V nedeljo 29. februarja sta Slovenska filharmonija in Slovenski vokalni kvintet iz Ljubljane priredila pri Sv. Luciji ob Soči glasbeno-literarni večer. Nastopali so člani ljubljanske opere in drame ter Franjo Milčinski-Ježek. Za prireditve je vladalo veliko zanimanje, kar je pokazala tudi velika udeležba. Izrazili so željo, da bi bile pri njih še večkrat podobne prireditve.

(S. J.)

Kulturna prireditev v Hrastniku

Hrastnik, 2. marca

V nedeljo popoldne je na pobudo Zveze borcev in rudarske sindikalne podružnice bila v kinodvorani pri Logarju pestra kulturna prireditev. Dobiček je namenjen za pomoč grškemu rodoljubom. Dvorana je bila polna. Pri programu je sodeloval sindikalni pevski zbor in rudniška godba. Poslušalci so posameznim točkam programa navdušeno ploskali. Hrastniški rudarji so izrazili željo, da bi bile podobne prireditve še večkrat.

(O. L.)

Izdajalski škof Vojislav Nastić - Varnava obsojen

Sarajevo, 2. marca (Tanjug). Okrožno ljudsko sodišče v Sarajevu je večer izrekli sodbo nad škofom Varnavo-Nastičem. Ugotovilo je, da je krivda obtoženega škofa popolnoma dokazana in ga obsodilo na 11 let odvzema svobode s prisilnim delom ter na odvzem državljanjskih pravic za dobo 3 let.

Sodišče je ugotovilo, da se Varnava Nastić od osvoboditve sestajal s sovražnimi elementi v Sarajevu. Na teh sestankih je napadal demokratične pridobitve narodnosvobodilne vojne in poučeval, da vlada v naši državi brezpravnost in tiganija. Kot škof je v pridigi v Stari Cerkvi v Sarajevu 21. septembra 1947. leta, kakor tudi v stiku z ljudstvom napadal Jugoslovansko armado, govoreč, da armada ni potrebna in da naše domovine v slučaju napada zunanega sovražnika ni treba z orožjem braniti. To je delal zato, da bi odvrnil obveznike od vstopa v Jugoslovansko armado, uničujoč jim zaupanje in vero v moč naše armade.

V govoru 19. avgusta 1947. leta, ko je bil postavljen za škofa v Beogradu, in v govoru 14. septembra 1947 na seji upravnega odbora cerkvene občine v Sarajevu ter tudi v osebnem stiku z ljudstvom je Varnava nastopal proti sedanjim ureditvi in njenemu vodstvu, zatrjujoč, da ljudska oblast preganja cerkev in prepoveduje svobodo veroizpovedi. V pridigi 21. oktobra je v sarajevski

cerkvi klevetal gospodarski plan, primerjal našo gospodarsko graditev s hitlerjevsko Nemčijo, našo mladino pa s fašistično mladino. Govoril je, da so zaman vsi napor naših narodov pri graditvi države in da bo država propadla, če ne bo sprejet njegov »svetski načrt«.

V letu 1945 je Varnava imel sestanek z voditeljem teroristične ustaške tolpe katoliškim duhovnikom Ivanom Condričem, ki je bil pozneje obsojen na smrt z usmrtitvijo. Ker je s Condričem ugotovil skupno platformo, je škof Varnava na področju svoje škofije vodil kampanjo za rešitev razbitih skupinic ustaških in četniških banditov. Leta 1945, 1946 in 1947 je v pridigar, pisnih prijateljem in v osebnem stiku širil vojnijsko-katoliško propagando, govoreč, da je sedanje stanje v naši državi začasno in da bo nujno prišlo do vojne med Anglo-amerikanci ter Sovjetsko zvezo.

Leta 1945 je dvakrat, aprila 1947 pa enkrat stopil v stik z nekaterimi predstavniki tujih misli z namenom, da bi klevetal našo državo in tako dosegel izmuzemsko intervencijo. Dal jim je lažne in zlonamerne podatke, da se pomoč Unre in Rdečega križa izkorišča v politične svrhe, da vlada v naši državi diktatura ter da vero in cerkev preganjajo. Prav tako je razbijal bratstvo in enotnost naših narodov s šovinistično propagando proti Hrvatim in muslimanom.

V kratkem bo uredništvo »Ljudske pravice« izdalo brošuro

»Falzifikatorji zgodovine«

z zgodovinskimi ugotovitvami Informacijskega biroja vlade ZSSR na podlagi dokumentov, ki se tičejo odnosov med hitlerjevsko Nemčijo in vladami Anglije, Francije in ZDA.

Zgodovinsko poročilo »Informacijskega biroja SZ«, ki razgalja imperialistično politiko reakcionarnih krogov omenjenih držav, je zbudilo ogromno zanimanje po vsem svetu in je neobhodno potrebno vsakomur, ki se želi poučiti o mednarodnih odnosih v letih med prvo in drugo svetovno vojno.

Brošuro naročite pri upravi »Ljud. pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2

rile tako silne rezultate v umetnosti kot n. pr. doba klasične, renesanse, doba realizma, moramo biti neizprosno avtokritični in se zavedati, da so vse našete pozitivnosti pri nas le še vedno zelo skromni začetki. V vsej zgodovini človeštva do danes je najvišja družba socialistična družba, ki že obstoji v Sovjetski zvezi in ki nastaja že tudi pri nas. V tej primerjavi s preteklimi družbenimi ustroji moramo razviti tudi umetnost ki bo odgovarjala njeni zgodovinski stopnji.

Tak cilj si moramo postaviti danes, če hočemo razviti umetnost, socialistično umetnost, ki bo vredna tega naziva. Do te zavesti bi moral priti vsak umet-

nik, potem bi bil manj prizanesljiv napram lastnim napakam, ne bi se zadovoljeval z majhnimi rezultati in z ozko egocentrično orientacijo v umetnostnih vprašanjih, temveč bi z velikimi zamahi z globoko človeško zavestjo znal zagrabiti v življenje, ki se danes s toliko naglico razvija.

Toda če upoštevamo veliko željo ljudstva po umetnosti, če upoštevamo veliko razumevanje, moralno in materialno podporo umetnosti s strani naše ljudske oblasti in če upoštevamo prve znake prave socialistične umetnosti pri nas, potem moramo vedeti, da ne bo odveč noben napor za doseg tega velikega cilja.

Dore Klemenčič

FIZKULTURA

Velik napredek smučarskega sporta v vseh ljudskih republikah

Vtisi z državnega prvenstva v smučanju

V ponedeljek se je končalo tretje državno prvenstvo v smučanju po osvoboditvi. Kljub kratki sezoni je bilo opaziti velik napredek smučarskega sporta a posebno pri tekmovalcih iz LR Hrvatske, Bosne in Makedonije. (Prvenstva so se udeležile vse ljudske republike razen Črne gore); to je tam, kjer so v stari Jugoslaviji gojili ta lep in koristni šport večinoma bogati ljudje. Makedonci so bili slabši v alpskih disciplinah kot v tehnik, kajti njihovi tereni so valoviti in neizvoženi. Najbolj se je od hrvatskih ekip odrezalo moštvo FD Gorana iz Delnice. Njihova mladinka je celo zmagala v teklu v ostri konkurenci s slovenskimi tekmovalkami.

V prvem delu tekmovalca, t. j. v alpskih disciplinah so se razvrstili od prvega mesta navzdol, kot se je pričakovalo, že znani tekmovalci, kot Mulej Tinček, brata Lukanca, Krmelj itd. Malo presenečenje predstavlja tretje mesto v smuku in drugo mesto v slalomu člana CDJA Magušarja, ki je v izredni formi. Prav tako ni bilo presenečeno med članicami v smuku in slalomu, ker je bil plasman že običajen: 1. Kalmikova, 2. Lukančeva itd. Drugače je bilo v tehnik, kjer so, kot smo že omenili, prednjačile tekmovalke iz LR Hrvatske. Naši najboljši tekmovalci v alpski kombinaciji imajo veliko bodočnost, saj so še zelo mladi. Toda poglabiti se bodo morali v fineste tehnike svojih disciplin.

Na tekmovalcu se je spoznala prava vrednost smučarskih tečajev za mladince, ki so v smuku in slalomu le malo zaostajali za člani. Največji napredek so razmeroma dosegli Celjani. V te tečaje bi morali, kljub mili zimi pritegniti mladino z Notranjske in Dolenjske, ki nista bili zastopani niti z enim tekmovalcem.

V teklu na 18 km je tekmovalo 85 članov, torej lepo številno. Najboljše so se plasirali favoriti. Zmagal je Tone Pogarčnik, pred Knificem, Razingerjem in

Smolejem, kljub temu, da so mu prisojali tretje ali četrto mesto. Res, da se je borba za prva mesta v glavnem vodila med slovenskimi rutiniranimi tekači, toda ne smemo mimo poštovitosti in borbenosti tekmovalcev iz drugih re-

Tekmovalca je vodil naš priznani smučarski strokovnjak in mednarodni sodnik za skoke Ante Gnidovec

publik, katere lahko vzamejo mnogi slovenski tekači za zgled. Vedno večja konkurenca med smučarji naših republik bo še bolj doprinesla k zboljanju kvalitete tega sporta. Prijateljstvo med slovenskimi in tekmovalci ostalih ljudskih republik je bilo z dneva v dan večje.

Tekmovalca v teklu so pokazala, da se v Sloveniji ta koristna smučarska disciplina zelo zanemara. Tako se na primer od FD Gregorčiča (Jesenice) ni plasiral med prvo deseterico niti en mladinec. Še večjo vlogo kot na prejšnjih tekmovaljih, so imeli na tem prvenstvu

Tržičani in to ne samo v alpskih disciplinah, ampak tudi v klasični kombinaciji.

Prvenstvo je poteklo brez večjih nesreč. Tekmovalo je okrog 300 smučarjev zveznega I. in II. razreda. Vendar za državno prvenstvo ni toliko pomembna množičnost kot pa kvaliteten nivo smučarskega sporta. Zato bi morala društva poslati na prvenstvo tekmovalce, ki po svojem znanju odgovarjajo takemu tekmovalstvu.

Največji napredek so pokazali skakalci, ki so se udeležili olimpijskega tečaja, pa tudi drugi, kot Rogelj, Krmelj, Šušteršič itd. Vsem našim najboljšim skakalcem se pozna šola norveškega trenerja Taraldsena. Mladinci, ki kažejo izredno sposobnost in zanimanje za skoke, znajo le to, kar so se naučili sami ali kar so jim razložili nekateri starejši skakalci. V naslednji sezoni bo treba zanje prirediti krajše specialne tečaje za skoke.

Ne smemo pozabiti na vzgojno stran naših smučarjev. Skoro ni starejšega tekmovalca, ki bi se prevzel zaradi svojih uspehov. To pa v mnogih primerih velja za mlajše, od katerih smatrajo nekateri vsak sklep smučarskega odbora in nje, razen smučanja, za nepotrebno; tako na primer malenkostno uslugo po letih starejšemu funkcionarju, netočno prihajanje na start itd.

Slabe organizacije v alpski kombinaciji je bilo krivo malo število sodnikov ob tako velikem številu tekmovalcev. Organizatorjem je zamerilo, da niso prosili za osnovna tehnična sredstva tamkajšnje enote JA. Pohvale vredna pa je bila organizacija v klasični kombinaciji, skokih in patrolnem teklu. Proge za teke je zelo posrečeno trasiral tehnični vodja Nani Brvar. Vrhovni vodja tekmovalstva Ante Gnidovec, je s svojo marljivostjo in mednarodno rutino zelo spretno opravil svojo nalogo in sproti odpravil pomanjkljivosti, ki so se pojavile.

Francoski skakalci se bodo udeležili smuških poletov v Planici

Beograd, 2. marca. Francoska smučarska zveza je sprejela poziv FISAJ-a, da bi francoski smučarji sodelovali pri tekmovalstvu v mednarodnem tednu smuških poletov v Planici. Francoska zveza je prijavila za tekmovalstvo skakalce Luchinija, Charlesa in Moniera, ki bodo prispeili pod vodstvom zveze BESA.

Smučarsko tekmovalstvo za Vojkov memorial na Vojskem nad Idrijo

Z ostrim na smučarski kolezar FZS razpisujemo smučarsko tekmovalstvo za Vojkov memorial na Vojskem nad Idrijo v letu 1948, ki se bo letos vršilo drugič in katerega je v lanskem letu prehodno osvojilo SFD Gregorčič iz Jesenice.

Sobota, 6. marca ob 12: štafetni tek 4x10 km. Ob 16: smuk na 2^{1/2} za moške, smuk na 1^{1/2} km za ženske. Nedelja, 7. marca ob 8: tek na 30 km, ki velja obenem za državno prvenstvo, ob 13: skoki samostojno, po končanih skokih: slalom za moške na 250 m, slalom za ženske na 200 m.

Toškovanje se bo vršilo po prvotnem razpisu, to je 10 točk za vsako prvo mesto, nato pa po točko manj za vsako naslednje mesto do 10. mesta. Obe ženski disciplini se točkujeta do 5. mesta, prvo mesto 5 točk, za vsako naslednje mesto po točko manj do 5. mesta. Vrsta, ki bo v vseh razpisanih disciplinah nabrala največ točk, prejme prehodno pokal, trajno pa, ko zmagata trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih. Štafeta se ocenjuje štirikratno. Vsaka edinstva lahko postavi samo eno štafeto.

Tekmujejo lahko vsa FD in FA, pripadniki JA, napredna društva STO-ja in Goriško pokrajine.

Prijavni rok je do srede, 3. marca. Prevzeme stroške nosijo posamezniki ali edinstvo, prehrano za tekmovalce, snega vodjo skupine in sodelujoče funkcionarje bo nosil prireditelj v obeh dneh tekmovalstva in dan pred tekmovalstvom v kolikor bodo pravilno prijavljeni. Prehodniška bodo za vse navedene brezplačna tudi dva dni pred tekmovalstvom, vsakdo pa mora priti s seboj eno deko in jedilni pribor. FD »Rudar« Idrija

114 tekmovalcev na smučarskem prvenstvu ptujskega okraja

Ptuj, 2. marca. V nedeljo, 29. februarja je bilo tu okrajno prvenstvo v smuških tehnik na 8, 5, 3, 1 in 0,5 km za članstvo, mladino in plonirje. Tekme so se vršile na tereznih Ljudskega vrta. Doseženi rezultati so obenem veljali kot položene norme v tekmovalstvu za fizikturni znak. Tekme so dobro uspeli, saj se jih je udeležilo 114 tekmovalcev, kar je za Ptuj že visoko število. Pri organizaciji tokom so poštovitvalno pomagali tov. profesorji Bolta, Zoga in Juvančeva ter članice gimnazijskega fizikturnega aktivna. Kljub južnemu vremenu in precej težkim progam so bili doseženi dokaj dobri rezultati.

Člani (8 km): 1. Ropič Janko 36 min. 16 sek., 2. Godler 36 min. 30 sek. (FD Ptuj). Mladinci (5 km): 1. Hrupič Milan 17 min. 52 sek., 2. Košir Ervin 18 min. 9 sek.

Plonirji (1 km): 1. Mesarič Jože 4 min. 15 sek., 2. Ritonja Peter 4 min. 18 sek.

Plonirke (1 km): 1. Fenos Tanja 6 min. 21 sek., 2. Vidovič Elia 6 min. 22 sek.

Pl. plonirji (0,5 km): 1. Kováč Cyril 4 min. 35 sek., 2. Trugar Ivan 4 min. 50 sek.

Uspehi sovjetskih sportnikov

Kudrjavcev, najhitrejši drsalec na 500 m

Helsinki, 2. marca. Na drsališču olimpijskega stadiona v Helsinkih se je končalo tekmovalstvo za 42. prvenstvo sveta v hitrostnem držanju na ledu, na katerem je nastopilo 10 držav s po 4 tekmovalci.

Na 500 m dolgi progi je zmagal Kudrjavcev (ZSSR), ki je pretekel progo v 43,9 sek.; drugo mesto je zasedel Vercaut (ZDA) v 44,3 sek.; tretje Suomalainen (Finska) v 44,8 sek.

Izvev konkurenca sta tekmovala na 1500 m dolgi progi Beljajev (ZSSR) in Ojala (Finska). Prvi je dosegel

čas 2,29,4 min., a drugi 2,22, 1 min. Kot drugi par sta tekmovala Konzamo (Norveška) in Anikanov (ZSSR). Zmagal je Konzamo s časom 2,24,4 min.

V oficijelnem teklu na 1500 m je zmagal Werkat (ZDA) 2:22,5 pred Broekmanom (Nizozemska) 2:22,6 in Seyffartom (Švedska) 2:23,2. Na 10.000 metrov je zmagal zopet Broekman (Nizozemska) v 17:48,8 pred Lundbergom (Norveška) 17:51,3 in Hedlundom (Švedska) 18:20,2.

V skupnem placementu je osvojil naslov svetovnega prvaka Lundberg (Švedska) p red Werkatom (ZDA), Wahlom (Norveška), Broekmanom (Nizozemska), Seyffartom (Švedska) in Liakleom (Norveška).

Izvrstni rezultati plavalcev

Moskva, 2. marca. V nedavno odprtem zimskem bazenu v Kijevu je tekmovalo 150 najboljših plavalcev Sovjetske zveze za nagrado mladinskega lista »Komsomolskaja Pravda«.

Leningrajec Artemil Libel je preplaval 100 m prosto v 59,8 sek. Svetovni rekorder Leonid Meškov je dosegel odlične rezultate na progah 100 in 200 metrov v prsem plavanju ter preplaval proge v 1 minuti, 8,7 sek. in 2 min. 41 sek.

Na progi 400 m prosto je zmagala Kapitolina Vasiljeva v 5 min. 51,4 sek.

Polaganje norm za fiz. znak (za aprilski rok)

Iz prve skupine po št. 1. namen fizikture v FLRJ in pod št. 2. higiena telesnih vaj — se vrši vsak četrtrek od 19—20 ure v prostorih MFO — Narodni dom.

Kratke vesti

Za tekmovalstvo za fizikturni znak se je v LR Sloveniji prijavilo za novembri rok tekmovalca 16.477 fizikturnikov.

Razen mednarodnih nogometnih srečanj, ki jih bo naša državna reprezentanca odigrala v letošnjem letu v okviru balkanskih iger, bo prijateljsko srečanje z reprezentanco Poljske 22. avgusta v Varšavi in s češkoslovaško reprezentanco 19. septembra v Beogradu.

Madžarski sindikalni klub »Geleitfürde« Budimpešte bo gostoval v nedeljo, 7. marca v Sarajevu, kjer bo odigral tekmo z nogometnim moštvom »Sarajevo«.

Delo mladine na brežiški gimnaziji

V začetku šolskega leta smo tudi na brežiški gimnaziji izdelali tekmovalni načrt dela in učenja ter pozvali k tekmovalstvu tudi ostale gimnazije v Sloveniji. Kljub jasnemu načrtu tekmovalstva je tekmovalstvo sprejela le novomeška gimnazija, ki nam je predložila tudi svoj tekmovalni načrt. Tako smo začeli. Pri izvajanju in urenitvenju načrta pa smo marsikdaj naleteli na velike težave in ovire, s katerimi nismo računali pri sestavljanju načrta.

Najbolj načrtno in uspešno je izvršil svoje naloge fizikturni aktiv gimnazije, saj je vse naloge, ki jih je pač bilo mogoče izvršiti, končal še pred določenim rokom.

Najobširnejše naloge v našem tekmovalstvu so bile v kulturno-prosvetnem delu. Kljub veliki važnosti tega sektorja pa tu nimamo zadovoljivih uspehov. Napaka je v tem, da smo ta sektor v prvih mesecih šolskega leta skoraj popolnoma zanemarili. Na šoli imamo sicer stencase, ki so po svojem sestavu še kar zadovoljivi, vendar ne izhajajo redno, ker se odgovorni tovariši za to le premalo zanimajo. Upamo pa, da bomo v tem letu izdali 10 številik, kot je v planu predvideno. Na gimnaziji imamo tudi marksistični krožek. Sedaj predelujemo Engelski krožek. Sedaj predelujemo Engelski »Razvoj družine, privatne lastnine in države«. Za študij vlada med dijaštvom veliko zanimanje in so predavanja zelo dobro obiskana. Težje pa je z gospodar-

sko-političnimi predavanji, ker nimamo predavateljev.

Tekmovalstvo na gimnaziji pa je v zadnjem času postalo živahnije. Sedaj je na šoli najboljši 5. razred, za njim pa ne zaostajata mnogo tudi 6. in 7. razred.

Za izboljšanje učnih uspehov na šoli in za splošen strokovni dvig, smo organizirali učne krožke, za katere pa med dijaštvom ni dovolj zanimanja. Dijaki se po krožkih sestajajo zelo nereditno in zato tudi ne more biti nekega sistematičnega študija in kontrole nad razvojem posameznega dijakka, kar pa bi bilo nujno potrebno, zlasti pri slabših dijakih.

Pri tem pa je precej kriva mladinska organizacija na šoli. Šolski sekretariat marsikdaj pozabi in spregleda važna vprašanja, ki pozneje ovirajo delo na šoli.

Šolski sekretariat je le malo skrbel za razvoj novih kadrov, s katerimi bi lahko izpopolnil sekretariat. Na ta način je razumljivo, da delo ne more biti množično, temveč dela le nekaj ljudi, ki pa tudi ne morejo zadovoljiti vseh potreb in rešiti vseh problemov, ki se dnevno pojavljajo na šoli.

To je le nekaj uspehov in napak našega dela, ki smo jih spoznali v preteklem polletju. V drugem polletju bomo poizkusili te napake odpraviti ter izboljšati učne uspehe na šoli in izpopolniti tudi organizacijsko delo mladinske organizacije.

K. S.

Tudi LŠM se pripravlja na fizikturni zlet

V okviru letošnjega II. republiškega fizikturnega zleta v Ljubljani bo nastopila s svojo točko tudi ljudska študentska mladina Ljubljane Vaje, ki so jih sestavili tov. prof. Dobovšek Marjan, Lidija Rupančič, Sifrojevica in Ulaga Drago so že predelavajo z vaditelji, ki bodo v kratkem pričeli vebati svoje oddelke. Vaje, nazvane »Zimska radost« ponazarjajo priprave smučarjev za zimsko dobo ter lepote smučanja in življenja v naravi.

V torek zvečer sva se podala s strokovnim sekretarjem Mestnega fizikturnega odbora, tov. Smerdujem Milanom, najboljšim absolventom Zavoda za fizikturno v Ljubljani, na poljsko gimnazijo, kamor so bili pozvani vaditelji raznih fakultet za predelavo vaj. V živahnem pogovoru o zletu, splošni telesni vzgoji itd. je hitro minil čas in že se je tramvaj ustavil pred poljsko gimnazijo.

Ko sva stopila v telovadnico, sva našle zbrane le 3 tovariše, kar me je nekoliko razočaralo. Takoj pa sem se domislil, da imajo naši študenti pač največjo pravico do »akademske četrti«. No, in ros, kake četrt ure po najavljenem pričetku se jih je zbralo 11, od tega 8 tehnikov, 2 ekonomski in 1 agronom.

Medtem ko so se zamudniki slačili v garderobi, so se prvi že podali v telovadnico in takoj začeli preizkušati svoje sposobnosti v fizikturni. Eden je plezal po vrvi, dva sta se živahno ukvarjala okoli bradlje, ne vem, ali ju je k tako intenzivnemu gibanju sililo notranje nagnjenje do fizikture ali mrlja telovadnica. Verjetno oboje.

Medtem je že stopil v telovadnico vodnik tov. Smerdu in predavanje se je pričelo. Najprej je zbral okoli sebe vse vaditelje in jim razložil vsebino vaj ter uvodni del, nastop, priporočanje in razporeditev telovadcev po značkih.

Uvodni del vaj je zelo razgiban, izloško učinkovit in se prične s tekalnimi

koraki ter gibi, ki posnemajo dihalne vaje. Na znak prične vsi delati in za prvi gre kar dobro. Po parkratnem ponavljanju prične vebati nove takte. Prvi pokaže tov. Smerdu: preval naprej, preval nazaj — sveča, — nato pa prične v sveči »kolo voziti«. V telovadnici nastane smeh, nekateri v dvomih majojo z glavami. Toda vaditelj jih pomiri in jim nazorno razlaga najbolj enostavno izvedbo prevala nazaj. Dva ali trije se še nekoliko nerodno prevrtačo po tleh, toda že po par polkusaš gre dobro in je ta navidezna ovira že premagana.

Nato ponavljajo še parkrat od začetka, da si vsi vtisnejo vaje v spomin. Ob zaključku jim je tov. Smerdu nakazal smerice za nadaljnje delo in s tem končal prvo predelavo.

Stopim k tov. Smerduju in mu omenim, da sem silil pripombe, češ da so te vaje pretežke in da se jih ne bodo mogli vsi naučiti. »Kaj praviš ti na to,« ga pobaram.

»Bodi brez skrbi,« me pomiri, »prepričan sem, da bo šlo. Tov. prof. Dobovšek mi je pravil, da je te vaje učil popolne novince v fizikturni in se jih po enem mesecu kar dobro delali. Tudi sam sem že zadnjič preizkusil posamezne elemente z medicinci in moram priznati da je šlo kar dobro. Glavno je dobra volja, seveda se bo pa treba tudi nekoliko potruditi. Če bodo vaje take, da se jih bo vsak laik naučil takorekó »mimogrede« in da bo vebal le zato, da bo nastopil na zletu, potem bo zlet zopet kampański. Proti temu so pa danes vendar vsi borimo. Mi hočemo v redni splošni telesni vzgoji dvigati kvaliteto naših fizikturnikov, zlet bo le odraz našega dela v splošni telesni vzgoji. Zato je dolžnost vsakega fizikturnika, da so vključni v redno, neprekinjeno in stalno splošno telesno vzgojo, kjer se bo vsak toliko izvežbal, da mu ne bodo vsake vaje pretežke in tudi ne prelahke.« P. I.

PO DRŽAVNEM PRVENSTVU V HOKEJU

Nesporno ponašanje igralcev in gledalcev se ne sme več ponoviti

Letošnje državno prvenstvo v hokeju na ledu, ki je bilo od 26. do 29. februarja v Ljubljani, spada med najbolj pozná državna prvenstva v hokeju. Za razliko od prvega državnega prvenstva, ki je bilo lansko leto prav tako v Ljubljani, kjer so nastopila le štiri oddelke, je bila na letošnjem prvenstvu udeležba kar zadovoljiva. Nastopalo je šest moštev, ki pa so razen moštva CPJA Partizana, ki je treniral na Madžarskem in v Planici, nastopila na prvenstvu brez treninga, kar je imelo za posledico slabšo kakovost iger od lanskeletnega prvenstva. Največ napredka od lani je pokazalo mlado moštvo Spartaka iz Subotice, ki se je letos plasiralo na četrto mesto. Možnost razvoja pa imata

Na prvo mesto se je zasluženo plasiralo moštvo Partizana, na drugo pa Enotnost, ki nas je s svojo zadnjo igro zelo razočarala. Njeni igralci so se omejevali na solo akcije, dočim so igralci Partizana pošiljali »puck« v mrežo kot zaključek lepih kombinacij. Tretje je moštvo Tekstilca, četrti je Spartak, peti Zagreb in šesti Udarnik.

Zanimivost prvenstva bi se gotovo povečala, ako bi sodelovalo na prvenstvu tudi moštvo lanskeletnega prvaka Mladost iz Zagreba, ki pa se še ni vrnilo s gostovanja v CSR.

Poglavje zase pa so bili gledalci. Tako so na primer v tekmi Partizan-Enotnost in Tekstilca-Enotnost ob izključitvi

Juniorke, ki so sodelovale na državnem prvenstvu v umetnem drsanju. Na sredi je njihov učitelj inž. Bloudek

še moštvi Udarnika iz Karlovca in Tekstilca iz Varaždina, dočim imajo ljubljanska »Enotnost«, »Partizan« in FD Zagreb v moštvih po večini stare igralce. Res pa je, da zaenkrat stari »as« igrajo bolje od mladih. Pri takih moštvih mladi igralci v igri nimajo možnosti igrati dalj časa, ker jih kmalu zamenjajo »stari«. V igri Enotnost-Zagreb, ki je bila prijateljska, in prav tako v igri Tekstilca-Enotnost bi lahko igrali za Enotnost mladi igralci, kar bi pomnilo dvojno zmago, in sicer eno v igri, drugo pa v taktiki. Stari in boljši igralci bi bili spočitni in tako pripravljani za finalno in odločilno tekmo za naslov prvaka med Partizanom in Enotnostjo, ki bi se lahko končala z drugačnim rezultatom in tudi mogoče z drugačnim vrstnim redom na tabeli prvenstva. Isto sliko nam kaže tudi moštvo Zagreb, katerega tudi sestavljajo starejši igralci.

igralcev Enotnosti zaradi faulov metali na igrišče snežene kepe. Prav tako ni spadalo na športno igrišče razno trobentanje in živčanje, ki je motilo potek igre.

Tako vedenje športne publike ostro obsojamo in v nadaljnjem zahtevamo potrebne ukrepe, da to preprečimo tudi na drugih športnih prireditvah.

Nekaj krivde za ostro in surovo igro nosijo sodniki, ki so finalne tekme sodili zelo neenergično.

Za zaključek letošnje sezone namerna prireditelj FISAJ v Planici med 7. in 8. marcem četverboj Beograd-Zagreb-Ljubljana-Varaždin s sodelovanjem državnega prvaka Partizana.

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 2. marca: Veliki evropski barometriški maksimum dalje vztraja in s tem ustvarja skoraj nad celo Evropo ustaljeni vremenski značaj. Glavni središči ležita daleč nad južno Švedsko in nad Slovenijo.

V Sloveniji so bile najnižje temperature naslednje: Ljubljana —10 stop., Planica —12 stop., Jezersko —12 stop., Celje —13 stop., Maribor —13 stop., Novo mesto —12 stop., Ajdovščina +5 stop.

Polodanske temperature pa so bile: povsod razen Ljubljane okrog +6 stop., v Ljubljani okrog 0 stop., v Ajdovščini pa +12 stop.

Vremenska napoved za 3. marec: Nobene bistvene izpremembe.

DRSALNA REVIIJA

katero prireja Mestni fizikturni odbor, bo danes ob 9. uri za srednješolsko in osnovnošolsko mladino, ki ima pouk poldnev. Jutri ob isti uri pa je revija za vse, ker je pouka prost dan v četrtek, ne pa v sredo, kot je bilo to pomotoma objavljeno. — Vstopnine nil

OBVESTILA

Objava ministr. financ FLRJ

Ministrstvo financ FLRJ je izdalo tole pojasnilo o vplačilu davkov na promet proizvodov, ki se poravnava pri izplačilu računa:

Davek na promet proizvodov, ki se poravnava z odložitvijo pri izplačilu računa, se mora po naredbi ministra financ FLRJ II. št. 34280 vplačevati pri Narodni banki FLRJ na račun št. 800620 — Davek na promet proizvodov, ker ta davek plačujejo samo davčni zavezanci iz zasebnega davčnega sektorja.

Davek je treba poravnati:

Na ozemlju LR Srbije na račun št. 1 — 800620

Na ozemlju LR Hrvatske na račun št. 4 — 800620

Na ozemlju LR Slovenije na račun št. 5 — 800620

Na področju Bosne in Hercegovine na račun št. 7 — 800620

Na ozemlju LR Makedonije na račun št. 8 — 800620

Na ozemlju LR Črne gore na račun št. 9 — 800620

PRESKRBA

Ministrstvo za trgovino in preskrbo LR Slovenije obvešča:

Opozorilo potrošnikom

Opozarjamo potrošnike, da poskrbe za pravočasno oddajo potrošniških pritožb t. j. najpozneje do 10. marca za prihajajoči mesec. Prav tako naj oddajo odrezek »Prijava krh-moka« maloprodajalcu ali peku, glasom navodil, ki so izšla v časopisih 2. marca t. l.

DELITEV MESA ZA BOLNIKE

MLO — oddelek za trgovino in preskrbo v Ljubljani obvešča potrošnike bolniških nakazil za meso, da prejmejo sveže meso v sredo, 3. marca od 8—12 ure.

Meso bodo delile poslovalnice mestne klavnice in mesarja Jan Ivo, Bizilj Anton na trgu, poslovalnica mestne klavnice št. 4, Celovška c., poslovalnica št. 7, Tržaška c., poslovalnica št. 3, Zloška c., poslovalnica št. 5, Jančeva ulica in poslovalnica (Javornik), Wolfova ulica.

Cena za sveže meso je din 43 za 1 kg.

Poslovalnice mestne klavnice in mesarja prevzamejo meso na mestni klavnici v sredo, 3. t. m. ob 7. uri.

Popravek. V večernišnji »Bilten št. 9«, ki ga izdaja ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS se je vrnila tiskovna pomba. Ekipe, ki so na terenu, naj se vrnejo v Ljubljano najkasneje do 5. marca.

KONCERTI

Simfonični koncert izključno le za našo srednješolsko mladino bo v soboto, 6. marca ob 11. uri v Unionski dvorani. Spored bo izvajal orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Samo Hubada. 849

Violinski virtuos Karlo Rupel bo koncertiral v petek, 5. marca v Mariboru, v soboto, 6. marca v Ptuj in v petek, 19. marca v Celju Spremljal ga bo pianist Pavel Sivic. 849

Prvi javni nastop naše Akademije za glasbo bo jutri v četrtek ob 18. uri v Filharmoniji. Nastopili bodo iz šole prof. Ravnika Antona; Ravnik Metka in Struša Breda. Iz šole Strukelj-Poženslove: Tiringer Jasna, iz šole Trošta Antona; Lukac Zdenka in Subadolinik Jelka, iz šole Betetta Julija; Brajnik Miroslav, Drakšler Sonja, iz šole Dariana Ada; Makoter Marjan, Gregorač Dimitrij, iz šole Launa Vaelava (klarinet); Plevnik Ervin. Podrobnosti spored se dobijo v Knjižarni muzikalij, Kongresni trg. 849

DRŽAVNO TRGOVSKO PODJETJE »TKANINA«

obvešča trgovske obrate v Sloveniji, da njegov

galanterijski odsek ne posluje

od torika, dne 2. marca t. l. dalje. — Ponovna otvoritev tega odseka bo objavljena v dnevnem časopisu

VELESEJEM V PRAGI

bo od 12. marca do 21. marca 1948

Obiskovalcem bodo nudene vse ugodnosti

NE POZABI

DA BO ŽREBANJE II. RAZR. 8. KOLA DRŽ. RAZREDNE LOTERIJE

9. marca t. l.

SE VEDNO SI LAHKO NABAVIS SREČKE!

Premija bo 300.000 din,

vrednost vseh dobitkov pa 2.024.000 din

Cena 1/4 srečke je 100.— din, 1/2 200.— din, 1/1 400.— din

Tukaj odrežite!

Invalidsko podjetje Kolektura srečk za Slovenijo

Ljubljana, Tavčarjeva ulica 5

Naročam za II. razr. 8. kola:

_____ četrtinskih srečk po 100.— din
_____ polovinskih srečk po 200. din
_____ celih srečk po 400.— din

in Vam bom njihovo vrednost poslal po prejemu srečk z Vašo čekovno položnico takoj, vsekakor pa pred pričetkom žrebanja.

Ime in priimek: _____

Kraj in zadnja pošta: _____

Ulica in hišna št _____

Pišite čitljivo in pošljite v kuverti na naslov:

Invalidsko podjetje Kolektura srečk za Slovenijo

LJUBLJANA, TAVČARJEVA ULICA 5, Telefon 47-74

DNEVNE VESTI

O ZDRASTVENI POMOČI MESTA PODEZELJU bo predaval tov. prof. dr. Pavel Lunaček v sredo, 3. marca ob 18. uri v predavalnici Interne klinike, Slovensko zdravniško društvo vabi na aktualno predavanje vse zdravnike, srednje in nižje medicinske kadre. 847

Uprava električne cestne železnice v Ljubljani odprla s 1. marcem t. l. v lokalu čakalnice na glavnem kolodvoru blagajno za prodajo vozniških listkov. Blagajna bo odprta vsak dan od 8. do 21. ure. Potniki, ki vstopijo v tem času v tramvajске vozove na postajališču pred glavnim kolodvorom, morajo od 1. marca dalje kupiti vozni listek v predprodaji pri blagajni v čakalnici. Blagajna za predprodajo vozniških listkov pri glavnem kolodvoru se bo uvedla zaradi tega, da se razbremenijo sprevedniki, ki ne morejo vsem potnikom izdati listkov na kratki progi od glavnega kolodvora do Ajdovšine odtoda do glavne poste. — Komunalni oddelek MLO.

O izogibljivih napakah pri vpošiljanju materiala za histološko preskavo (z demonstracijami) bo predaval v petek, 5. marca ob 18. uri v predavalnici Interne klinike v Ljubljani tov. prof. dr. Franc Hribar. Slovensko zdravniško društvo vabi vse tov. zdravnike in medicinske sodelavce. Sproščamo vsem zobozdravstvenim delavcem, da se bo vršil množični sestanek v predavalnici interne klinike v petek ob 8. uri. 846

Prosimo vse zobozdravstvene delavce, ki se nameravajo udeležiti skupnega izleta v Postojno, naj se javijo pri Putniku do petka 5. t. m. 846

Urade in ustanove opozarjamo, da vsa obvestila in objave za »Ljudsko Pravico« sprejemamo najkasneje do 12. ure. — Uredništvo.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA SREDO 3. III.

6.00 Budnice — 6.10 Poročila, objava sporeda in vremenska napoved — 6.30 Jutrarnja telovadba — 6.40 Jutrarnji koncert — 7.00 Radijski koledar, iz današnjih časopisov, objave — 7.15 Pesmi bratskih narodov — 7.30 Napoved časa in poročila — 7.45 Lahka glasba — 8.00—8.30 Šolska ura — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.45 Zabavna glasba, mali oglaš in objave — 13.00 Igra Mali ansambel Radia Ljubljane — 13.30 Prokofjev: Koncert za violino in orkester št. 2 — 14.00 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ. (22. lekcija) — 14.10 Ruske narodne — 14.30 Napoved časa, poročila in objave večernega sporeda — 14.45 Četrte ure vedrih melodij igra na klavirju B. Adamis — 15.00 — 15.30 Šolska ura — 18.00 Debussy: I. Kvartet op. 10 v C-molu — 2. Sarabanda — 18.30 Fizikolturno predavanje — 18.40 Pisan spored izjava na harmoniko Avgust Stanko — 19.00 Radijski dnevnik — 19.10 Poje zbor Slovenske filharmonije — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.45 Zabavna glasba, mali oglaš in objave — 20.00 Oddaja za mladino — 20.10 Pojo mladinski zbori — 20.20 Literarna oddaja. Trije hiki žene v sovjetski literaturi — 21.00 Kar si kdo želi — 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljane — 22.00 Prenos vesti Zvezno postaje Beograd — 22.15 Iz del Aleksandra Borodina — 22.45 Nekaj solistične glasbe za lahko noč.

Zdravljenje v kliničnih bolnicah v Ljubljani

Navodilo vsem državnim in privatnim ustanovam za bolniški sprejem članov Državnega zavoda za socialno zavarovanje (drž. uslužbenca, uslužbenca vseh državnih in privatnih podjetij ter njih svojci), ki žele na zdravljenje v klinične bolnice v Ljubljani

Vsem obolelim članom DZSZ in njih svojcem, ki jim je potrebno zdravljenje v kliničnih bolnicah v Ljubljani, naj pristojne ustanove izstavljajo »Potrdilo o zaposljenosti v dvojniki«. Eno potrdilo izda obolevi zdravniku socialnega zavarovanja in ako zdravnik ugotovi, da mu je zdravljenje potrebno v bolnici, odda obolevi drugo potrdilo v sprejemnem uradu kliničnih bolnic. To drugo potrdilo ostane v našem uradu in se po končanem zdravljenju priloži računam, ki se dostavi DZSZ v poravnavo.

Vsem članom DZSZ, ki jim je potrebno večkratno zdravljenje v bolnici, aaj njihove ustanove in uradi izstavijo za vsak bolniški sprejem posebno potrdilo, ker se oskrbni stroški obračunavajo za vsako oskrbovanje posebej.

Ustanove — urade in vse člane DZSZ prosimo, da se v lastnem interesu po gornjem navodilu ravnaajo, ker le na ta način bo odpadlo vse nepotrebno dopisovanje med tuk. uradom in ustanovami.

Uprava kliničnih bolnic v Ljubljani.

Novе telefonske številke

Delegacija zveznega ministrstva za trgovino in preskrbo ima na ministrstvu za trgovino in preskrbo ljudske republike Slovenije v Ljubljani, Cankarjeva cesta 11, telefonske številke 26-66. Trgovinska inspekcija ministrstva za trgovino in preskrbo LRS pa ima novo telefonsko številko 35-83. Obe številki lahko kličete tudi preko telefonske centrale 51-21 do 51-24. Prosimo, da se v bodoče poslužujete teh telefonskih števil. — Iz pisarne MTP.

GLEDALIŠCE

Drama — Ljubljana

Sreda, 3. ob 20: Levstik-Kreft: »Tugomerc. Zaključena predstava za LMS Ekonomski tehnikum.

Opera — Ljubljana

Sreda, 3. ob 19.30: I. Stravinski: »Igra karte. Beethoven: »Prometejeva bitja«. Red D. Četrtek, 4. ob 19.30: I. Stravinski: »Igra karte. Beethoven: »Prometejeva bitja«. — Red Četrtek

Drama — Maribor

Sreda, 3. marca ob 20: Smole: »Varhe. Linhart: »Županova Mickas. Za sindikate. Vstopnice v prodaji tudi za ostalo občinstvo.

Opera — Maribor

Četrtek, 4. marca ob 20: Puccini: »Tosca. Red B.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠCE

Mestni dom

Sobota, 6. marca ob 17: M. Hetalova: »Dušice narcis, otroška predstava. Nedelja, 7. marca ob 15: M. Hetalova: »Dušice narcis, otroška predstava.

LJUDSKO GLEDALIŠCE — CELJE

Sreda, 3. marca ob 19: Žizek: »Miklova Zala«. Režija Jože Tomažič Sedmle.

PRESERNOVO GLEDALIŠCE — KRANJ
Četrtek, 5. ob 20: Skvarčin: »Tuje dete. Red B.

Nedelja, 7. ob 14 in 20: Jurčič: »Deseti brate. Gostovanje v Trzinu.

PISARNIŠKO MOČ

z znanjem strojepisja, takoj sprejemmo.

Zglasiti se v podružnici »Ljud. pravice« v Kranju.

KINO

LJUBLJANA, UNION: Ameriški film »Veliki diktator«. Zaradi izredne dolžine filma predstave ob 16., 18.15. in 20.30. uri.

MOSKVA: Premiera sovjetskega filma »Lermontov«, tednik.

SLOGA: Sovjetski film »Veliki preobrat«, tednik. — Predstave v gornjih kinematografih ob 16., 18.15. in 20.15.

KODLEVO: Sovjetski film »Nasredinovo prigoje«, tednik. Predstava ob 19.

MARIBOR, ESPLANADE: Sovjetski film »Morski bataljons«, tednik.

GRAJSKI: Jugoslovanski film »To ljudstvo bo živel«, tednik.

CELJE, METROPOL: Češki film »Ukradena meja«, tednik.

DOM: Francoski film »Kapetan Frakas«, tednik.

KAMNIK: Sovjetski film »Morski jastrebi«, tednik.

KRANJ, MESTNI: Sovjetski film »Fant iz našega kraja«, tednik.

PTUJ: Sovjetski film »Dvobojs«, tednik.

STROJEPISKO

sprejemmo takoj. Naslov v upravi »Ljudske pravice«. Plača po uredbi.

MALI OGLASI

ŠTRICEVNI RADIO »ORION« napredaj. Oglad od 12—16 ure v Jarnikovi ulici 6, Bežigrad (pri stari progi).

PREKLICUJEM veljavnost osebne, kolektive, sindikalne in tovarniške izkaznice na ime Mile Hunjet, roj. 28. 8. 1922. stan. Kranj, Kokrica 72.

RAZVELJAVLJAM izdruženo osebno legitimacijo na ime Hohnjec Miloš, Celje, Razlagova 10. 833

PREKLICUJEM veljavnost vojaške knjižice in sindikalne izkaznice na ime Poje Anton, roj. 27. 5. 1899, Zirovnica. 219

RAZNAŠALKO

za Sneberje in Zadobrovo takoj sprejme uprava »Ljudske pravice«

Kupimo nov ali dobro ohranjen

osebni avtomobil

Pismene ponudbe na INVALIDSKO TRGOVSKO PODJETJE, Ljubljana, Tržaška cesta 12

Kino MOSKVA

PREDVAJA PREMIERO SOVJET, UMETNISKEGA FILMA IZ ŽIVLJENJA VELIKEGA RUSKEGA PESNIKA

Lermontov

Režija: A. FENDELSTEIN — Scenarij: K. PAVSTOV-SKIJ — GLASBA: V. BRUSKOV — VLOGE: A. KONSOVSKIJ, NINA SATERNJIKOVA

RAJONSKI LJUDSKI ODBOR I. LJUBLJANA

je odprl dne 2. marca 1948

prvo zajtrkovalnico v večjem obsegu v Ljubljani — Prešernova ulica št. 7

Gostom bo na razpolago dober zajtrk in mrzli prigrizek po nizki ceni

Odprto vsak dan od 6. ure zjutraj do 19. ure zvečer

Premija 300.000 din

in 2000 različnih dobitkov v znesku nad dva milijona dinarjev, bo izžrebanih v II. razredu 8. kola srečk Državne razredne loterije. Žrebanje bo 9. marca letos v Državni razredni loteriji FLRJ, Beograd, Vase Čarapića 20.

POPOLDANSKI DEL ŽREBANJA BO ZAČENSI OB 14.30 PRENAŠAL RADIO BEOGRAD. — PROST DOSTOP K ŽREBANJU.

Srečke II. razreda 8. kola lahko kupite v vseh prodajalnih srečk VII, pri zaupnikih za prodajo srečk in maloprodajalcih.

Državna razredna loterija FLRJ

POZIVAMO

vse poslovne zveze, kakor tudi vsa druga trg. podjetja

da naročajo keramične izdelke za gospodinjstvo pisмено v tovarni po vezanih in višjih cenah.

Naročila sprejemamo v kilogramih oz. tonah.

Pri naročilu navesti Narodno banko in št. tek. računa zaradi virmanskega obračunavanja.

KERAMIČNA INDUSTRIJA LIBOJE

pošta in postaja Petrovče

GLAVNA DIREKCIJA LESNE INDUSTRIJE LRS LJUBLJANA

sporoča, da bo prodala državnim in združnim trgovskim podjetjem ter industrijskim magazinom sledeče blago v višini določenega kontingenta v prosti prodaji:

upognjeno pohištvo
glasbeni instrumenti
plutovinasti izdelki
risalni in pisalni pribor
pete in kopita
lesena galanterija
lesene igrače

Državna in združna podjetja ter industrijski magazini naj pisмено javijo svoje potrebe po gornjem blagu

GLAVNA DIREKCIJA LESNE INDUSTRIJE LRS LJUBLJANA, Parmova ulica

Po dolgem in mučnem trpljenju nas je za vedno zapustila naša nad vse ljubljena mama, stara mama, teta in svakinja

ROZALIJA PERME roj. Štrus

VDOVA PO ŽEL. SKLADIŠČNIKU

Izmučeno truplo naše ljubljene bomo položili k večnemu počitku dne 4. marca ob 16. uri od doma na pokopališče Grosuplje

Grosuplje, dne 2. marca 1948

Zalujoči:

IVAN, JOZE, LADO in DUSAN, sinovi; VERA, IVANKA, TINKA, snaha; JANEZEK in VLADIMIR, vnuka in ostalo sorodstvo

Oglasni oddelek »Ljudske pravice« ima telef. šte. 36-85!

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Dušan Bole — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6 — Uprava: Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva in uprave: 52-61 in 52-65. — Telefon paročinskega oddelka 30-30 — Telefon oglasnega oddelka 36-85. — Štev. ček. rač. 6-90601-0.